De dood van Pompeus

P. Corneille

Vertaald door: Govert Bidloo

bron
P. Corneille, *De dood van Pompeus* (vert. Govert Bidloo). Jacob Lescailje (erven), Amsterdam 1684

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/corn001dood01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

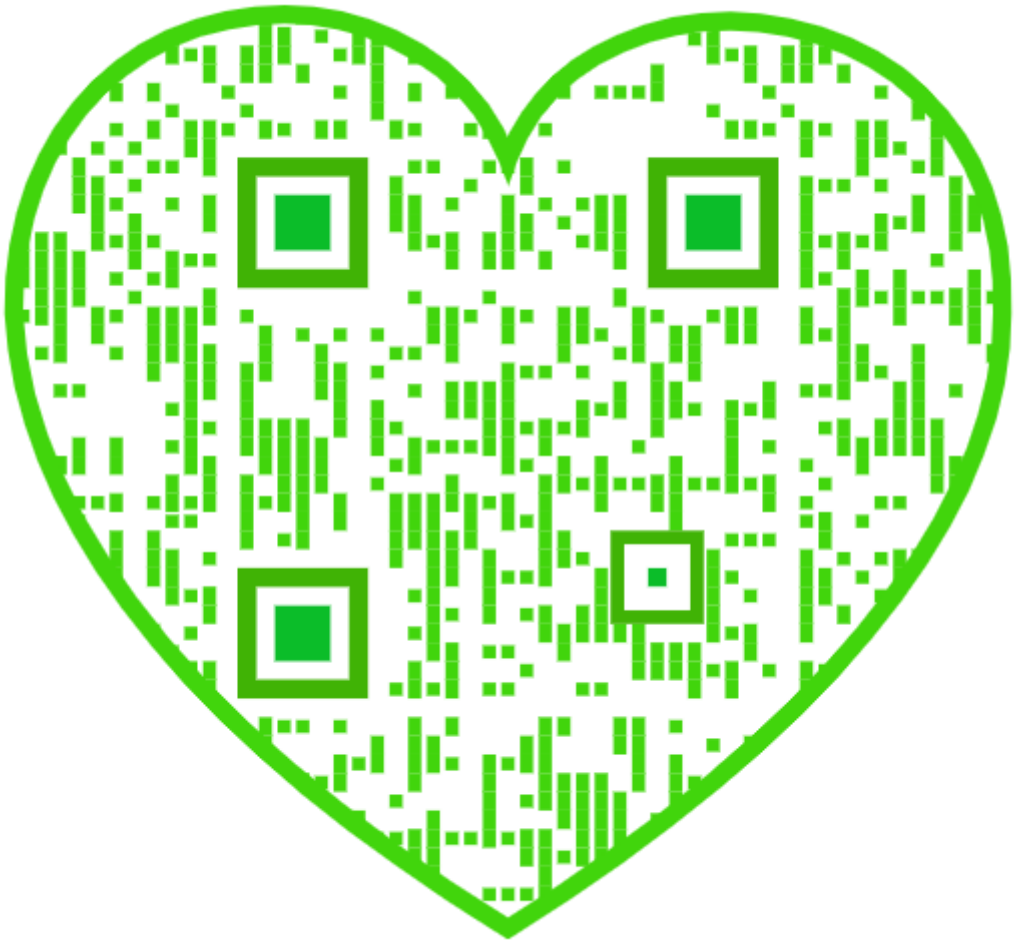

Copye van de privilegie.

DE Staten van Holland ende Westvrieslandt doen te weten. Alsoo Ons vertoont is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburgh tot Amsterdam, Dat sy Supplianten sedert eenige Jaren herwaarts met hunne goede vrinden hadden gemaakt en ten Toonele gevoert verscheyden werken, soo van Treurtpeelen, Blyspeelen als Kluchten, welke sy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maken; doch gemerkt dat dese werken door het nadrukken van anderen, veel van hun luyster, soo in Taal als Spelkonst souden komen te verliesen, en alsoo sy Supplianten hen berooft sonden sien van hun by sonder ooghwit om de Nederduytsche Taal en de Dichtkonst voort te serten, soo vonden sy hen genoodsaakt, om daar inne te voorfien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh versoekende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verleenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne Werken reedts gemaekt, ende noch in 't licht te brengen, den tijdt van vijftien Jaren alleen te mogen drukken en verkoopen of doen drukken en verkoopen, met verbodt van alle anderen op seekeren hooge peene daar toe by Ons te stellen, ende voorts in communi forma. Soo is 't dat Wy de Sake en 't Versoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Supplianten, uyt Onse rechte wetenschap, Souveraine macht ende authoriteyt deselve Supplianten geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen ende octroyeren misdesen, dat sy geduurende den tijdt van vijftien eerst achter een volgende Jaren de voorsz. Werken die reeds gedrukt zijn, ende die van tydt tot tydt door haar gemaakt ende in 't ligt gebragt sullen werden, binnen den voorsz. Onsen Lande alleen sullen mogen drukken, doen drukken, nytgeven en verkoopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygesyken deselve Werken naar te drukken, ofte elders naargedrukt binnen den selve Onsen Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen sal, een derde part voor den Armen der Plaatse daar het casus voorvallen sal, ende het resterende derde part voor den Supplianten. Alles in dien verstande, dat wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrukken van de voorsz. werken, daar door im geenige deelen verstaan, den inhoude van dien te authoriseren ofte te advoueren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende bescherminge, eenig meerder credit, aensien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten in cas daar in yets onbehoorlyx soude mogen influeren, alle het selve tot haten laste sullen gehouden weten te verantwoorden; tot dien eyude wel expresselijk begerende, dat by aldien

sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen daar van gene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen mogen maken, nemaar gehouden sullen wesen het selve Octroy in 't geheel ende sonder eenige Omissie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden sullen zijn een exemplaar van alle de voorsz. werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlyk te doen blyken. Alles op poene van het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Supplianten desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naar behooren: Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan mag, dat sy de Supplianten van den inhoude van desen doen, laten en gedogen, rustelyk en volkomentlyk genieten, en cesserende alle beletten ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onsen grooten Zegele hier aan doen hangen den XIX Septembr. in 't Jaar onses Heeten en Zaligmakers duysent ses hondert vier en tachtigh.

G. FAGEL.
Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURG, hebben het recht der bovenstaande Privilegie, voor dit Treurspel, vergund aan de Erfgenaamen van JACOB LESCAILJE.

den 6 December, 1684.

Vertooners

JULIUS CAEZAR.
MARCUS ANTHONIUS.
LEPIDUS.
KORNELIA, *Weduwe van Pompeus*.
PTOLOMEUS, *Koning van AEgypten*.
CLEOPATRA, *Suster van Ptolomeus*.
PHOTINUS, *Opperste der AEgyptische Raaden*.
ACHILLAS, *Algemeen stedehouder der legers van de Koning van AEgypte*.
SEPTIMIUS, *Romeins hoofdman, in dienst van de Koning van AEgypte*.
CHARMIONE, *Staat Juffer van Cleopatra*.
ACHOREUS, *Lei jonker van Cleopatra*.
PHILIPPUS, *Vry gemaakte slaaf van Pompeus*.
Eenige zwygende Roomsche Soldaaten.
Eenige zwygende AEgyptenaren.

Het Tooneel is binnen Alexandrijen, in het Koninglijk Paleis van Ptolomeus.

De dood *van* Pompeus.

Eerste bedryf.

Eerste tooneel.

PTOLOMEUS, PHOTINUS, ACHILLAS, SEPTIMIUS.

PETOLOMEUS
HEt lot verklaard zich, wyl 't onz heden doed verstaan,
Hoe 't met den Schoonzoon, en Schoonvader is vergaan,
Toen 't Godendom verbaast gesplitst scheen door krakkeelen,
Deed hen Pharzaliën in eenen uitzlag deelen,
Die niemand van hen giste: al 't water 't welk met bloed
Geverfd, een sneller drift gevoeld in zijne vloed,
Door vriendemoorders, al de waapenen verbrooken,
Al de Adelaars op 't veld, met doodsche pest ootstooken,
De gantsche waagenburg zoo deerelijk vernield!
Die heele heuvelen van dooden, die ontzield
Haare uiterste eer ontbreekt, staâg dwingen hen te wreeken,
Wier lyken half verrot, met stank de lucht ontsteeken,
Die met een nieuwe krijg de leevende bevecht.
Zijn naare teekenen, waar naar het hooge recht
Des degens, Caesars zaak doed als rechtvaardig roemen
En held Pompeus, die geslagen is, verdoemen.
De Veldheer, waard beklaagd, en die de beste zy
Gekooren had, die zijn geluk de dwinglandy
Van 't onluk overgeeft, zal de nakomelingen,

Een heerlijk voorbeeld zijn van veel veranderingen,
Hy vlucht, hy, die altijd als overwinnaar quam,
De voorspoed naar de maat van zijne degen nam;
Hy zoekt in onze stad, en havenen, en muuren,
Een schuilplaats, die de magt van Caezar kan verduuren.
Die trotze Vluchter, zoekt de schuilplaats, die wel eer
De Goden koozen, tot der reuzen tegenweer.
Hy meend, dat weer dit land, in spyt des krijgs, voor deezen
De Hemel hoedende, zal tot bescherming weezen
Der Aarde, en eindelijk, dat onz beroemde land,
Meê deel zal neemen in zijn wanhoop, en de hand
Verleenen, om de val van 't Aardryk te onderschraagen.
Pompeus komt alhier 't geval des waerelds waagen,
Hy wil, das onz' AEgypte, in wonderwerk vermaard,
Hem in zijn vryheid sterkke, of dood, vergunne de aard.
Dat die zijn, roem verheffe, of met hem neêr mag storten.
Dit is 't, mijn vrinden, 't geen onz raadslot moet bekorten.
Hy brengt in deeze plaats, de vrede, of oorlogstroon
Gaf hy voor heenen aan mijn Vader deeze kroon,
Hy steld my in gevaar, heeft hy my 't rijk gegeeven,
Hy doed het nu weerom, als in een waagschaal, beeven
Men moet hem straffen, of ontfangen: zyne dood
Verhaasten, of zyn lót verweeren in de nood.
't Een schynd onzeeker, en het ander zeer onwaardig,
Voor my, die onderwyl vast vrees, of onrechtvaardig
Of ongelukkig my te vinden, eindlykal
Wat ik begin, ik zie myn vyandlyk, geval,
Steld my of veel gevaar, of groote schand voor de oogen.
Ik zal verkiezen, maar gy zult my raaden mogen,
Tot welk een keur myn hert moet billyk overslaan.
Het raakt Pompeus, en deeze eer zal aan onz staan;
Of Caezars Zegepraal te stuiten, of te sterken,

Ik, ondertusschen, die het oorbaarste uit moet werken,
Kan zeggen, dat noit vorst, in zulk een zaak van staat,
Zoo zeer gedwongen wierd, te zien naar goede raad.

PHOTINUS.
Terwijl, ô Vorst, de kling, 't geschil reeds kon beslissen,
Zijn recht, en billikheid maar yd'le beeldenissen.
Die zich in dat geval, rechtvaardig toonen wil,
Staa niet op reden; maar op het geweld slechts stil.
Bezie u kracht, bezie Pompeus, wiens vermoogen
Met zijn geluk gelijk geveld is, en bedroogen.
Hy vlucht voor Caezar niet alleen, in deeze staat,
Hy vlucht ook voor 't verwijt, en de oogen van de Raad.
Waar af het meerendeel hem op het hert zal drukken,
Het jammerlijk verlies, en al 't verongelukken
Der Helden, die ten prooije, aan gieren op het veld
Gelaaten zijn, hy vlucht voor al 't romeinsch geweld;
Voor 't reeds verloore Roome, en slaat hen in de keeten,
Die zijne nederlaag dit hebben dank te weeten.
Hy vlucht de wanhoop van de vorsten, en 't gemeen,
't Welk, om 't vergooten bloed der buuren niet te vreên,
Zich wreeken wil van 't Land, 't welk eer heeft vol geftooken
Van schatten, en van volk, nu leeg: de staf verbrooken
De troon tot asch verbrand, hy, de oorzaak van 't gewoel,
En aller ongeval, staat yders wraak ten doel.
Hy wil de Waereld met zijn val verbryzeld, vlieden;
Maar, onder zijne val de Waereld noch gebieden.
Zult gy alleenig hem beschermen voor de magt
Van zoo veel vyanden? 't geluk, zoo hoog geacht,
Bestond alleen in hem, hy had voor zich maar krachten,
En nu hy valt, moet gy die val niet moeilijk achten.
Zult gy de zwaare last,daar Roome zelf voor bukt,
Dan draagen? eene last die de Aard verplet, en drukt.
Voor wien de groote held Pompeus zelf moest buigen.
Wanneer men hem, wien 't lot zijne ongunst wil betuigen,

De hand bied, en 't oprecht wil weezen, werd men vaak
Oan die getrouwigheid, gesmolten in de wraak
Der tegenstanders, en men boet het nood'loos strijen
Voor de onderdrukte met een straf, als zy, te lijen
Die averechts gedraaid, u voelen doed uw loon.
O Vorst! haal toch den krijg niet op uw land en troon.
Voeg u by hen wien 't lot en Goden gunst toedraagen,
En zonder van geweld, of ongelijk te klaagen,
Prijs al het doen der Goôn, terwijl hun magt alleen,
Het hooge recht heeft, van verheffen, en vertreên.
Gehoorzaam hun besluit, en eisch van hen geen reeden,
Volg hun bevel, en help de onlukkige vertreeden.
Hy, van der Goden gunst nu over al beroofd,
Zoekt maar het eind der haat te laaden op uw hoofd.
Zijn hoofd ten val gedoemd, en nauw den slag ontweeken,
Schijnt in zijn val alleen een metgezel te ontbreeken.
Het is een misdaad, dat hy hier een schuilplaats zoekt.
Het toond zijne achting niet, wijl u zijn haat vervloekt.
Hy zoekt uw havens, en zal zeeker u bederven,
En gy kund twijff'len of hy ook verdiend te sterven!
Had hy onz' wenschen, en verwachten braaf voldaan,
En zag men in zijn vloot zyn zegeteekens staan.
Dan had hy niet als vreugd, en welkoom hier te wachten;
Maar, nu verwonnen gun hy 't Godendom zijn klagten.
Ik leg het niet op hem, maar op zijn ongeluk.
K volvoer des Hemels wil, maar tot mijn eigen druk!
En met dezelve kling die Caezar zou bezuuren
Verkort ik zuchtende zijne ongelukkige uuren.
Kort om, gy kund geenzints verzeekeren uw hoofd,
Noch 't onweêr stillen, als gy 't zijn' hem niet beroofd,
Gerechtigheid is voor geen deugd van staat te stellen.
Tot goed, of quaad doen, naar 't de tijd eischt, overhellen,
Is geenzints oorzaak van het krenken van gezach.
Het vorst'lijk recht maakt van verschoonen geen gewag,
Het bloode recht verdelgt het heerschen, moet men vreezen

Voor alle onbillikheid, wie zal daar vry van weezen?
Die, met volkomen magt, alle and'ren wil gebiên,
Moet alles, zelf de wet verbreeken, niets ontzien.
De deugd, die hem bederft, gelijk eene ondeugd, haaten.
Zich niet in 't onderzoek van misbedrijven laaten,
Maar, vliegen in den arm, elk die hem helpen kan
Dit 's mijn gevoelen; licht zal u Achillas van
Een andre grond van staat, met deeze Heer iets zeggen,
Elk heeft zijn meening, hoe de haare dan mag leggen,
Die de overwonne straft, vreest den ver winnaar niet.

ACHILLAS.
Photinus spreekt zeer wel, Heer Koning, maar al ziet
Elk een met my, zich in 't geluk, en moed bedroogen
Van deeze Held, nochtans 'k ben met zijn bloed bewoogen.
En zie 't voor dierbaar aan, de Goden droegen 't meê
Hunne achting toe, als 't volk op 't veld dien neêrlaag leê.
Niet dat ik om den staat, dat stuk niet wil gehengen:
Maar, is 't niet noodig, 't is niet wettig bloed te plengen,
Waar toe is 't noodig dat men in die strafheid leeft?
Wie vreest hem, aan wiens zy hy zich gehouden heeft,
Gy zijt onzijdig, en kund ook onzijdig leeven,
Aanbid men Caezar, gy kund hem die pligt ook geeven.
Maar schoon uw wierook hem onsterf'lijke eer bereid,
Dit offer was te groot naar 't altaar aangeleid.
Door 't offren van zijn hoofd, aan 't Hoofd der krijgs, gelukken,
Zoud gy te zwarte een vlek op uwe naam doen drukken.
Het is genoech dat gy hem thans uw hulp ontzegt,
En niet ter neder werpt, indien gy 't dus belegt,
Zal niemand op uw doen iets te berispen weeten,
Gy zijt hem veel verpligt; hoe heeft hy zich gequeeten,
Toen Rome, op zijne raad, uw Vader weder gaf
Den breidel van dit Rijk, en zijn geroofde staf.
Maar dankbaarheid, en 't recht, daar 't volk zich meê kan streelen,

Moet maar bepaald, in 't hert der vorsten, meester speelen,
Of ook een vorst al iets kan schuldig zijn, ja, schoon
Hy om veel dienst, en trou, verschuldigd was zijn kroon,
Zoo is hy echter aan zijn volk veel meer verbonden,
Als aan een ander, en daar werd geen schuld gevonden,
Wanneer zy met het bloed van zijnen onderdaan
Alleen betaald moet zijn, maar, als wy verder gaan,
Wat waagde hy toch in 't verdedigen der rijkken?
Hy wou de Waereld maar zijn groote magt doen blijken,
En met uw Vader weêr te stellen op den troon,
Groeide ook zijne eerzugt op, hy heeft hem hulp geboôn;
Maar niet als met de mond, zijn welgeschikte zeggen
Had minder kragt als 't goud, 't welk Caezar by quam leggen;
Ja, zijn welspreekendheid, die flauwe, en slechte magt
Had nimmer onz weêr in AEgypte en 't hof gebragt,
Die bystand gaaven ons zeshonderdduizend kroonen.
Laat hem zoo groots niet meer zijn dienst aan onz vertoonen,
De gift van Caezar, meer, als al zijn zeggen, doed:
Toch zoo 't een weldaad is, die gy vergelden moet,
't Is wel, gy zult voor hem, als hy voor u deed, spreeken.
Hy zie de erkentenis van 't gene u is gebleeken.
Onfangt gy hem, gy steld een meester op uw troon,
Die, schoon hy is verdelgt, noch op uw naam, en kroon
Zal woeden, en de wet u, in uw rijkken, stellen.
Sluit dan uw havens toe, maar wild zijn hoofd niet vellen;
Toch als gy 't noodig acht, is deeze hand gereed,
Die aan zijn koning zijn gehoorzaamheid besteed,
Het zou my spijten dat men immermeer zou hooren
Dat ik hem 't eerst niet trof.

SEPTIMIUS.

'K ben een romein gebooren,
En ken hen beide. o! Vorst, Pompeus is in nood,

Hy zoekt nu hulp by u, die meester van zijn dood,
En leeven weezen kund, hem helpen, of verjaagen,
Of dood, of leevende, aan zijn vyand op kund draagen!
Van deeze vier, zou 't eerste u zeer gevaarlijk staan,
Laat my dan toe, dat ik de laatste u voor mag slaan.
Hem weg te jaagen, is een magtig vyand wekken.
't Zal den Verwinnaar voor een halve pligt slechts strekken,
Nadien gy hem 't gevolg van een te lang gevecht,
Te water, en te land, hem spaarende, open legt
Als elk van hen vermoeid van wreeken, en van strijen,
De weêrslag van 't geval des krijgs, u zou doen lijen.
Hem Caezar geeven, is maar een, en zelve zaak,
Krijgt die hem in zijn magt, zoo zal hy zijne wraak
Verbergen, onz ten spijt, hem zijn vergiffnis geeven;
En de eer genieten dat hy kan zachtmoedig leeven,
Gewapend met de deugd van valsche ootmoedigheid,
Die hem niet eigen is, en, spijt zijn hert, nu leid,
En achtende geluk, tot slaaf te konnen maaken,
Een medeminnaar, die geen leevens gift kan laaken,
Verpligt hy 't slaafse Rome, en spaard hem door uw daad,
Maar zet op u, gelijk Pompeus, felle haat.
Gy moet voor misdaad, en gevaar den Vorst bevrijen.
Zijn magt verzeekeren, en voor zijne achting strijen.
Hy moet in 't dooden van dien gadeloozen Held,
Zijn oogwit krijgen, gy, in 't tegendeel 't geweld,
En alle schande, op u, om zijne grootheid laaden.
Dit 's mijn gevoelen, en dit hoord u elk te raaden.
Zoo wint gy gunst by de eene, en vreest den and'ren niet.
De raad is vol gevaar, die u Achillas bied:
Want geen van beide, zal u gunst, of eer betoonen.

PROLOMEUS.
'k Zal my van 't nazien van het recht der zaak verschoonen.
Laat ons de bui, die 't al het bovenste onder keerd,
Ontwijken, 'k volg uw raad, mijn overleg begeerd
Ook deel te nemen, in al 's rijks veranderingen.
't Is lang genoeg dat wy 't vermeet'le volk niet dwingen,

Dat wy gelooven, dat een roomsche burger meêr
Zou weezen als een mensch, men stoot die trotze neêr,
Met haare vryigheid, laat ons haar fierheid dooven,
In 't laau we bloed, dat wy Pompeus doen ontrooven.
Laat ons dien enk'le hoop, van haar hoogmoedigheid
Verdelgen, laat ons haar, wier dwingende beleid
De Waereld slaat in 't juk, een felle dwingland geeven
Haar sluiten, wien 't geval in boeijens wil doen leeven.
Laat ons 't Heelal nu mee gaan wreeken in haar straf.
De koningen, ô Roome! op wiens gewijde staf
Uw dartele moed zich koelde, ook ziende deeze uw keeten
Met minder smart zich slaaf van Caezars grootsheid heeten,
Terwijl hy u zoo wel vermeesterde als haar magt.
Gaat dan, Achillas, en Septimius, betracht
De groote daad, die my onsterffelijk zal maaken.
Het zy den Goden lief, of leet, 'k zal voor u waaken!
'k Versta dat zy zijn dood begeeren, nu zy hier
Hem zenden.

ACHILLAS.
's Konings wil is 't recht van 't rijks bestier.

PTOLOMEUS.
Ga, haast u om mijn Troon met zekerheid te stijven.
Denkt dat ik op uw hand AEypte nu laat drijven,
Aan wien 't geval van Roome en van AEgypte staat.

Tweede tooneel.

PTOLOMEUS, PHOTINUS.

PTOLOMEUS.
IK ben bedroogen, of mijn zuster, want zy laat
Zich voorstaan, dat de komst van deeze held haar zaaken
Met een gewenschter einde en uitkomst, goed zal maaken,

Wijl vaders laatste wil in zijn bewaaring is:
Verwagt zy slechts de kroon; in deeze onsteltenis.
Zy acht zich reeds voogdes, van onz verdeeld vermoogen,
En dat zijn goedheid reeds tot alle plicht bewoogen,
Haar alles toe zal staan. haar opgeblaaze hart, gen,
't Welk door deeze yd'le waan, op nieuws ontsteken werd,
Beheerscht alreeds mijn rijk, en drukt in haar gedachten,
Dat zy haar blind geluk heeft in den top te wachten.

PHOTINUS.
Dit 's ook een reeden daar men zich om haasten moet,
O Vorst, in 't storten van dat zeer gevaarlijk bloed.
Hy, volgende de wil uws vaders, zal zijn oordeel
Wel vellen, maar tot u, noch tot uw zusters voordeel.
Zim Vrinden keuren goed, al wat hy ook bedrijft.
Nu overweeg wat grond van onrust, dat hier blijft.
Ik wil de Koning, door mijn rustig tegenspreeken,
De broederlijke liefde, en band niet doen verbreeken;
Neen! 'k wil haar uyt uw troon maar geensins uit uw hert
Verstooten; 't heerschen baard niet als benauwde smert,
Wanneer daar twee gelijk zich op den zeetel zetten.
Een vorst die dat verdraagt, verstaat noch niet de wetten
Van 't koninglijk bestier, hy breekt zijn moogendheid,
Wanneer hy aan een tweede, iets van dat recht toeleid
De reedenen van staat..... maar, Vorst, ik zie haar komen.

Derde tooneel.

CLEOPATRA, PTOLOMEUS, PHOTINUS.

CLEOPATRA.
ZYt gy noch hier, daar reeds Pompeus werd vernomen?

PTOLOMEUS.
Ik wacht in mijn Paleis, dien dapp'ren Oorlogsheld,
En heb Achillas, en Septimius gesteld
Om hem te ontmoeten.

CLEOPATRA.
Hoe, alleen deez' twee gezonden

PTOLOMEUS.
Is dit niet volks genoech? volg meê, gy zijt ontbonden.

CLEOPATRA.
Het is u dan te veel, hem ook deeze eer te doen?

PTOLOMEUS.
Het staat aan my, de kroon voor oneer te bchoên.

CLEOPATRA.
Voerd gy den staf van 't Rijk, zoo wilt ook niet vergeeten
De hand te kussen, wien gy dien hebt dank te weeten.
Bewijs getrouwigheid aan dien ber oemden man.

PTOLOMEUS.
Pharzaliën beneemt de grootheid veel daar van.

CLEOPATRA.
Schoon hy door zijne val van yder was verstooten,
Hy blijft dien held, van wien gy hebt uw kroon genooten

PTOLOMEUS.
Nu is hy maar een schim, kreeg Vader door zijn magt
De kroon, 't is recht dat ook zijn schim zich schuldig acht,
Voor deeze dienst, niet ik, hy ga zijn dienst verhaalen
Op Vaders graf, en doe zich van zijn geest betaalen,

CLEOPATRA.
Gy handeld hem dan zoo, na die doorluchte daad!

PTOLOMEUS.
Mijn waarde Zuster, 'k zie op 't noodlot dat hem haat.

CLEOPATRA.
Gy ziet hem, dat 's wel waar, maar met versmaadende oogen

PTOLOMEUS.
De tijd heeft om een zaak te ontdekken, veel vermoogen
Gy, die hem zoo veel acht, ga, toon hem uwen pligt,

Maar, denk ook, dat hy wel in deeze haven licht.
Noch schipbreuk lijden kan.

CLEOPATRA.
Hoe zoud hy schipbreuk vreezen!
Zelfs in de haven? of is hy ter dood verweezen?

PTOLOMEUS.
Ik heb gedaan al 't geene ik voor noodzaaklijk acht,
En van de Goden my te binnen is gebragt.

CLEOPATRA.
Ik merk het al te wel, Photinus, en Verwanten,
Vol lafheid, wisten u een haat in 't hert te planten,
Vol doodelijk vergift, die menschen door de Goôn
Uit slijk geheven....

PHOTINUS.
Ja, mijn raad wil hem doen doôn.

CLEOPATRA.
Ik spreek u, Vorst, als ik my zal verned'ren moeten
Met ute spreeken, zult gy ook voor alle boeten.

PTOLOMEUS, ***tegen Photinus.***
Zwijg maar, als ik die trotze een weinig zeggen laat;
Ik ken uwe onschuld, en ik weet van haare haar,
Maar 't is mijn zuster, hoor haar zonder tegenspreeken.

CLEOPATRA.
Indien 't noch tijd is om dit slecht besluit te breeken,
Ontsla u, Prins, van haar, en haare dwinglandy,
Herroep de deugd, die zy verbannen, waar op wy,
En menschen van ons bloed, wel mogen moedig weezen.

PTOLOMEUS.
Een yd'le hoop staat reeds in uw gezicht te leezen,
Als gy Pompeus noemt, zoo spreekt gy als vorstin,
En dekt met valsche drift de hovaardy, die in
Uw eigenbaatig hert, de rol van deugd komt speelen.
Bely het, Zuster, wilt uw misdaad my niet heelen,
U is de laatste wil van Vader wel bewust,
Gy spreekt veel van dien held, om dat zy by hem rust.

CLEOPATRA.
Weet nu, dat my de deugd alleenig dus doed spreeken.
Zoo eenige eigenbaat mijn boezem had ontsteeken,
Zou ik voor Caezar, en niet voor Pompeus zijn.
Hoor dan 't geheim, 't geene ik verburg met andre schijn
Wanneer 't moedwillig volk, 't welk deeze stad bewoonde
Dit Rijk ontveiligde, den Vorst haar weerzin toonde,
En hy te Rome by den Raad zelfs by stand zocht,
Nam hy onz beide meede op dien benauden tocht;
Om medelijen in haar hert hier door te baaren.
Gy waart toen noch zeer jong, en ik reeds van die jaaren,
Dat my het weinig schoon, 't geen my den hemel schonk,
Als uit twee starren, in mijn jeugdige oogen blonk,
Ja Caezar zelfs geviel, ten minste, ik kon wel merken,
Dat zijne heuscheid mijn gevoelen wou versterken:
Maar, ziende tegen hem de bitsheid van de Raad.
Nam hy Pompeus, en zijpe achtbaarheid, te baat.
Dit was de laatste van hun trouw, en vrindepligten,
Pompeus nam op zich zijn oogwit te verrichten.
Gy weet den uitslag ook, die Minnaar niet vernoegd
Met onz dien groten man te hebben toegevoegd,
Die al de stemmen van gantsch Rome straks kon winnen,
Gaf noch een klaarder blijk van liefde aan mijne zinnen,
Vergrootende zijn gift, ontsloot hy met de schat,
Voor my zijn hert, 't welk noch maar de eerste min bezat.
Hy heeft geweld, en krijg de zenuwen gegeeven,
En al het geld, dat wy hem schuldig zijn gebleeven,
Herstelde in onze hand 't verlooren rijks gezach.
De Vorst, die dit herdacht, toen hy op 't sterven lag,
Liet my, zoo wel als u, 't bezit van zijne Rijken,
En by zijn laatste wil zal altijd kunnen blijken,
Dat gy aan my, een deel moet geeven van die magt.
Gy nu onkundig, van mijn dienst, hebt vaak gedacht,

Dat my veel dienst geschiede, en durst den Vorst betijgen,
Dat hy, door drift verblind, my al te veel doed krijgen;
Nu hy my half betaald, mijne eigene erffenis,
Daar hy my het geheel wel dubbeld schuldig is.

PTOLOMEUS.
Voorwaar, die reekening heeft Zuster net gevonden.

CLEOPATRA.
'k Wagt Caezar haast, hy heeft een brief aan my gezonden.
U we oogen zullen licht van daag, getuigen, van
Een zaak zijn, die uw geest zich niet verbeelden kan.
En sprak, ik als vorstin, het was niet zonder reeden,
'k Heb niet als haat, en smaat, van uwe trots geleden.
Gy hebt, onwaardige, die my mijn eer ontrukt,
My niet als Zuster, maar als een slavin, gedrukt,
Ik zwijg van veelerhande, ondraagelijke stukken.
'k Moest voor 't baldadig schuim der Rijksbedienaars bukken.
Van wien ik, tot nu toe, heb gift, en staal gevreest.
Pompeus, of de Vorst wien ik ben lief geweest,
Komt om my recht te doen, hoe 't ook uw Raad mag maaken,
Of de een of de ander zal my aan den staf doen raaken.
'k Laat u ontwinden welk een aangelegenheid,
En trotsheid straks mijn tong, in 't spreeken heeft geleid.
Cleopatra binnen.

Vierde tooneel.

PTOLOMEUS, PHOTINUS.

PTOLOMEUS.
Wat dunkt u van die Trotze?

PHOTINUS.
O Vorst, 't geen wy daar hooren,
Koot my gantsch onverwagt, en wonderlijk te vooren,

Ik weet niet wat ik denk, 't neemt mijn gedachten in,
En hoorende 't geheim van haare, en Caezars min,
Werd mijn gemoed gesolt, en heen, en weêr gedreeven.
Ik kan geen vast besluit in 't eene, of 't ander geeven.

PTOLOMEUS.
Wat zullen wy! de held gaan helpen?

PHOTINUS.
Neen, men moet,
Al had men hem beschermt, voor 't storten gaan zijn
Cleopatra is trots, s'is schoon, vol haat gebooren,
Zoo 't waar is dat haar oog ook Caezar kan bekooren, bloed,
Kund gy alleenig maar ontworstelen haar haat,
Als gy zijn vyands hoofd aan hem vereeren gaat.

PTOLOMEUS.
Zy is gevaarelijk, en listig, en doorsleepen.

PHOTINUS.
Haar list heeft voor die dienst geen hooger dienst begreepen.

PTOLOMEUS.
Maar zoo zijn grootsheid door haar lonken overslaat.

PHOTINUS.
Zoo vlei haar, maar 't is best dat gy u van den raad
Der afgezondene ook bediend, laat onz beletten,
Dat zy den voet ons niet te ras komt dwars te zetten.

PTOLOMEUS.
Kom, gaan wy van den trans des toorens alles zien,
Op haare wederkomst zal 't noodige geschien.

Einde van 't eerste Bedrijf.

Tweede bedryf.

Eerste tooneel.

CLEOPATRA, CHAKMIONE.

CLEOPATRA.
'k BEmin hem, maar hoe hoog die vlam ook is gereezen,
Ik zal noyt blindelings aan haar gehoorzaam weezen.
De deugd, die my altijd zoo klaar voor oogen steld,
Wat ik verschuldigd ben aan d'overwonnen held.
Laat my dit nimmer toe: want schoon ik kan beminnen,
Die hem verwonnen heeft, 'k zal nochtans noit mijn zinnen,
En ed'le ziel, de smart van de argwaan voelen doen,
Dat Caezar van my iets onwaardigs zouvermoên.
Zijn hert is tot geen min, door laffe min te noopen.

CHARMIONE.
Hoe! mind gy Caezar daar, zoo 't naar uw wensch zou
AEgypte tegens hem zou in de Waapens staan.
Pompeus byftand doen, de zege tegen gaan, loopen,
Die in Pharzaliën op Caezars naam mag boogen.
Voorwaar de liefde heeft op u geen groot vermoogen!

CLEOPATRA.
De Vorsten hebben door geboorte, in haar gemoed
Een prikkel, die door deugd, haar tochten temmen doed!
Haar edelmoedig heid, kan niets als eer verdraagen.
't Gaat alles wel, als zy hen zelve, om raad gaan vraagen.
Maar als eene onder daan, een misslag werd gewaar,
Verwerpt hy 's Vorsten raad, en steld hem in gevaar.
Dit voeld Pompeus nu, de Vorst had reeds beslooten
Hem hulp te bieden, maar 't is weder om gestooten.
Hy geeft Photinus 't oor, en toond zich zonder trouw,

Daar hy, deed hy hem recht, hem Vorst'lijk hand'len zou

CHARMIONE.
Zoo dat gy Minnaares, en Vyandin te zaamen
Van Caezar...

CLEOPATRA.
Ik behoef mijn vlam my niet te schaamen.
'k Draag hem een hert toe, dat zijn min wel waardig is.

CHARMIONE.
Zoo hebt gy reeds zijn hert?

CLEOPATRA.
'k Geloofde dit gewis.

CHARMIONE.
Hebt gy verzeekering?

CLEOPATRA.
Noit zullen koninginnen,
Leer dit, Charmione, die haare naam beminnen,
Doen blijken dat de min, haar ziel heeft overheerd
Voor dat zy weeten, hoe baar iemands min begeerd,
En dat die schoone vlam, die haar heeft ingenoomen,
Haar altijd zorgen doed, om in geen schand te koomen.
Te Roome zach ik eerst de vlam van zijne ziel,
Daar kreeg ik 't merk, waar door ik my eerst zeeker hiel.
Van die, tot deeze tijd, deed hy door zijne booden,
En buid, en lauw'ren my tot zijne liefde nooden.
De zege, en liefde, volgt waar hy zich heene wend,
Dit 's Spanje, Vrankrijk, en Italiën bekend.
Zijn arm verwind geen Stad, geen Land, geen Vorst, geen Lieden,
Die hy niet daad'lijk komt aan mijne liefde bieden,
En met die zelve hand, noch rookende van 't bloed,
't Welk hy de vrinden van Pompeus storten doed,
Schrijft hy my zijne liefde, en noemd zich mijn gevangen,
Beklaagd zijn lot, daar 't hem de zege doed ontfangen.
Verwinnaar in het veld, zond hy my dit geschrift,
Zoo nu zijn spoedigheid, zoo groot is als zijn drift,
Of liever, zoo de zee hem niet wil tegenstreeven.

Zal deeze stad, hem haast, zijn hert aan my zien geeven
Hy komt, Charmione, tot binnen onze wal.
By my, om loon, van zijn zeeghaftig krijgsgeval.
Hy bied my al zijn zege, en buigt naar mijne wetten
Dat hert, die hand, die wet aan koningen kan zetten.
't Staat aan mijn strafheid, of den Meester van 't Heelal,
Zich ongelukkig, of gelukkig noemen zal.

CHARMIONE.
Uw schoonheid duifd alreeds 't vermoogen overdenken,
Van iets,waar meê gy nooit uw held zuid willen krenken.
Indien uw strafheid zijn geluk verand'ren moet,
Zoo is 'er geen belang, dat Caezar vreezen doed.
Maar wat verwacht gy toch? wat eischt gy van zijn handen,
Die reeds gekeetend zijn, door heil'ge huwlijksbanden
Aan zijn Calphurnia?

CLEOPATRA.
Het scheiden van een vroūw,
Te Roome nu gemeen, maakt plaats voor mijne trouw,
En Caezar kend die wet: door zulk een wijs van scheijen,
Kon hy Calphurnia voor 't echtaltaar geleijen.

CHARMIONE.
Op deeze wijs kan hy zich ook van u ontslaan.

CLEOPATRA.
Misschien dat mijn geluk hem beeter aan zal staan.
Misschien zal mijne min hem meêr verbonden houwen.
Maar, laat ons aan 't geval, die gantsche zaak betrouwen.
Voltrekken wy deeze Echt, indien 't geschieden kan,
Al was 't voor eenen dag, ten minsten dat ik dan
Een dag de Waereld, zal als hoofdvoogdes bestieren.
'k Heb staatzucht, 't zy ik die gelijk een deugd mag vieren,
Of voor een misdaad acht, mijn hert is wel te vreên
In 't dragen van die last, 'k bemin die drift alleen,
Deeze is alleenig waard voor groote koninginnen,
Om eer moet haar alleen die yver doen beminnen.
Dan kan men, zonder schand, geraaken tot een kroon.
'k Wil door geen dol geweld, benaaderen een troon.

Verwonder u dan niet, dat gy my ziet verweeren,
Charmione, een held, die my verpligt hem te eeren:
Wijl ik niet meêr voor zijn misleide deugd vermag,
Zoo raad mijn ziel, hem stil, te ontvluchten deezen slag.
Ik wensche dat een storm van hier dreef zijne scheepen,
En uit de handen van zijn beuls hem weg wouw sleepen!
Maar, Achoreus, die getrouwe, komt daaraan,
Van wien ik zeekerlijk al de omslag zal verstaan.

Tweede tooneel.

CLEOPATRA, CHARMIONE, AOHOREUS.

CLEOPATRA.
IS't werk al uitgevoerd? en zaagen onze stranden,
Hoe zy dat edel bloed, bestonden aan te randen?

ACHOREUS.
Op uw bevel heb ik my naar de strand gespoed.
Ik heb het dol verraad, zien woeden op zijn bloed!
Ik zag die groote Man verraadelijk bederven.
'k Zag in zijn ongeluk, Mevrouw, zijn heerlijk sterven.
Naardien gy dan begeerd, dat me u 't geval verteld
Der braave dood, die onz in schaamte en schande steld,
Zoo hoor, verwonder, en beklaag u zijnent weegen:
Dry van zijn scheepen, die de haaven 't eerste kreegen.
Ziende al het toestel, en bereijen onzer vloot,
Geloofden dat de vorst, bewoogen in hun nood,
Genoopt van eere, en pligt, hen quam met vreugd begroeten
Maar, ziende dat de vorst alleen haar deed ontmoeten,
Door eenig lijfgevolg, vermoeden zy terstond
Dat hy verbreeken wou zijn woorden, en verbond,
Pompeus wierd door schrik een weinig ingenoomen,
Maar, als hy onze vloot zag in de wapens komen,
Verbande hy de vrees, die hem onwaardig scheen,
In 't moeijelijk geval, verzorgde hy alleen,
Kornelia, om die in geen gevaar te waagen.

Laat onz, spraak hy, dit hoofd, alleenig op gaan draagen
Aan d'intrêe, die AEgypte onz nu heeft toebereid,
En wijl alleen 't gevaar op my is aangeleid,
Zoo denk maar om uw vlucht, en my daar na te wreeken,
Den Koning Juba zal zyn trouw en woord niet breeken:
Mijn Zoonen, en den held uw Vader, zuldgy daar
Wel vinden, toch, al zaagt gy hen in doods gevaar,
Zoo wanhoop niet, zoo lang gy Cato ziet in 't leeven.
Terwyl bun teed're min, het afscheid niet kon geeven;
Had hem Achillas met zijn boot aanboord geleid,
Septimius, die hem de hand toereikt, en vleid,
Als veldheer, groet hem in de spraak van 't groote Romen.
Bid hem, uyt 's vorsten naam, in zijne boot te koomen,
Kom over, sprak hy, kom, en daal in deeze boot,
De zanden, daar alhier het waater overstoot.
Doen meenig groote kiel in deezen ingang zinken.
Pompeus, die 't bedrog, zag uit hunne oogen blinken,
Belachte 't ongeval, hy kust voor 't laast zijn vrouw;
En al de zijne, die hy graag behouden zouw,
Verbied by 't volgen, en verhaast zich tot zijn plaagen.
'T gezicht waar meê hy onz de schepter op quam draagen,
Behield hy nu ook noch, en 't aangezicht bewees
Den moord'ren, dat zyn hart geen staaf was van de vrees.
Zijne onbevlekte deugd geleid hem in zijn lijen.
Zijn slaaf Philippus,die hy onlangs liet bevrijen,
Verzeld hem, deeze heeft dit alles my verteld,
Het verd're zag ik zelf, myn hert is noch ontsteld.
'K geloof dat Caezar zelf, die rampen niet zal hooren,
En zijne traanen, en manhafte zuchten smooren.

CLEOPATRA.
Nu spaar de mijne niet, verhaal zijn wreede dood,
Om wien mijn weeke ziel mijne oogen reeds ontsloot

ACHOREUS.
Men leid hem, en wy zien hem uit de scheepsvlood treeden,
Zelf zonder dat men hem wat onderhoud met reeden,
Die smaad deed hem wel zien, wat hy te wachten had.

De boot komt end'lijk aan, men noodigd hem naar stad.
Hy stond grootmoedig op, Achillas trok zijn deegen,
Een teeken, waar op hy zoo daadlijk wierd doorreegen,
Door vier verbasterde van eer, en 't roomsche bloed,
En als Septimius met steek op steek hem groet,
Verschrikt Achillas zelf, door 't woeden van hun handen,
Verwonderd dat zy hem zoo hevig aan gaan randen,
Staat als verleegen met het uitgetooge zwaard,
Daar hem het bloed met schaamte, in 't beevende aanzicht vaard.

CLEOPATRA.
Gy, Goden, die in 't land een burgertwist kund smeeden,
Als gy zijn sterven wreekt, zoo spaar doch onze steeden!
En wijt het niet de plaats, maar eer de felle hand;
Want Roomen heeft begaan de misdaad van onz land.
Wat sprak? wat deed den Held, in de uitgang van zijn leeven?

ACHOREUS.
Hy heeft zich blind'lings aan zijn noodlot opgegeeven.
Hy dekte met een slip der mantel, zijn gezicht,
En acht niet waardig, dat hy 't ongenadig licht
Des Heemels meêr beschouwd, nu 't dus hem zier verraaden,
Hy wil niet dat men denk, dat ook zijne oogen baaden
Om bijstand, in den nood, van zulk een gruwelstuk.
Men hoorde in al dien tijd geen woord van ongeluk,
Of dat hy stervende, hun straf, en dood begeerde,
En zonder dat zijn moed zich tegens hun verweerde,
Scheen't hem een slechte zaak te denken aan 't verraad,
En wat men zeggen zal van hem, en deeze daad.
Zijn deugd vergroot zijn roem, spijt hun mishandelingen,
De laatste zucht, die hy noch uit zijn mond kon wringen
Was van eene eedele aart, en eindigde de nood
Van 't noodlot deezes Helds, mot zijn beroemde dood.
De schelm Septimius heeft 't hoofd van 't lijf gehouwen,
Achillas deed het op een speer, ten pronk beschouwen,
Als was 't een merk van zege, uit eenig bloedig staan,
En eindelijk, op dat zijn rampspoed werd voldaan,

Laat hy de holle zee, dat waardig lijf bespoelen,
Die romp zal de ongenâ, van vloed, en wind gevoelen.
Kornelia, die dit verschriklijk schouwspel zag,
Wou door haar schreeuwen, dien onmenschelijken slag,
Noch weeren, en haar man met mededogende oogen,
Beschermen, maar als zy haar hoop nu ziet vervloogen,
Slaat zy haar handen na den hemel, geeft zich op,
Aan 't ongeval, dat haar bedroeftheid drijft in top.
Zy valt of dood, of flaauw, in haar galei ter neder
Onzeeker in haar vlucht, roeit straks haar bootsvolk weder
De scheepen in het ruim, Septimius, vol haat,
Die noch de helft maar ziet van zijne gruweldaad,
Zet haar in 't vluchten na, en wil met dry paar kielen,
Pompeus na zijn dood noch volgen, en vernielen!
Achillas brengt terwijl de prijs, den vorst belooft,
't Gemeene volk vol schrik, wend bevende het hoofd
Van 't helden aangezicht, d'een waand dat hy het scheuren
Van 't aardrijk noord, dat elk om zijne wraak doed treuren.
Een ander hoord den slag des donders, en verbeeld
Zich eene ontsteltenis, daar zelf natuur in speeld:
Zoo zeer had deeze daad, haar ziel met angst geslaagen,
Vertoonende de straf, die elk noch had te draagen.
Aan de and're kant, vertoond zijn Slaaf geen slaafs gemoed,
Die van de strand vast let waar heen de hollevloed
Dit kostelijke pand, gezind is heen te smijten,
Om, zoo 't hem moog'lijk is, die pligt aan hem te quijten
Die dooden eigen is, om zijn verbrande been,
In een geringen bus, te mengen met geween;
Om van een weinig aarde, een eerengraf te stichten,
Voor hem, wien al 't geluk des Watrelds wou verpligten.
Maar, wijl Kornelia naar de Afrikaansche strand,
In't vluchten werd vervolgt, doed van de Griekscké kant
Zich Caezars krijgsvloot op, die naauwlijks is te tellen,
En in 't.....

CLEOPATRA.
Dit is zijn vloot, 'k zal u de wet nu stellen,
Beefd, schelmen, beefd, en ziet de bliksem in mijn hand,
Die u vernielen kan, de vloot, die gy onz land
Zaagt naderen, is die van Caezar, al mijn vreezen,
En twijffelen heeft uit, ô ja! 't zal Caezar weezen.
Hy komt, ik ben vorstin, Pompeus krijgt zijn wraak,
De dwinglandy leid neer, 't lot helpt mijn goede zaak.
Laat ons terwijl 't geval der helden, overweegen,
Bemerken wat wy zijn, door 't geene zy verkreegen.
De Prins des roomschen raads, de meester van 't Heelal,
Aan wiens beroemde deugd, 't gelukkige geval,
Verbonden scheen, de Held, die dry maal van dry deelen
Des Waerelds, zegenpraalde, en Roome zijn beveelen
Zag vreezen, en voldoen, die in de laatste slag,
Twee burgermeesteren, zijn standaard volgen zag,
Ziet, nu 't geluk zijne arm, en aanslag heeft begeeven,
De AEgyptsche monsters, hem voort dingen naar het lee-
Men moet Septimius, Achillas, en Photin,
Als hooge rechters, van zijn eed'le noodlot zien.
Een vorst, die van zijn hand den schepter heeft gekreegen,
Laat pesten van het hof hun moedwil aan hem pleegen!
Zoo sterft Pompeus, en misschien zal ook van daag,
Vorst Caezar op zijn beurt, gevoelen deeze plaag,
Maakt mijn voorzegging valsch, ô Goden! ziet mijn traanen!
Wilt voor mijn wensch den weg, en voor zijn waapens baanen!

CHARMIONE.
Mevrouw, den koning komt.

Derde tooneel.

PTOLOMEUS, CLEOPATRA, CHARMIONE, PTOLOMEUS.

Myn Zuster, weet gy niet Van 't groot geluk, dat ons zoo daad'lijk is geschiet?

CLEOPATRA.
Ja, 'k weet dat Caezar komt, en vind my nu ontslaagen,
Van al de wetten, daar uwe Raad my meê dorst plaagen.

PTOLOMEUS.
Zoo haat gy altijd dan dien trouwen onderdaan!

CLEOPATRA.
Neen, maar ik lach, met al zijn werken, en beraân.

PTOLOMEUS.
Wat voorstel deed hy doch, 't geen u docht quaad te weezen?

CLEOPATRA.
'k Heb veel van hem geleên, en had noch meêr te vreezen,
Zoo groot een amptenaar voerd zijn gedachten uit,
En gy bied hem de hand, in al wat hy besluit.

PTOLOMEUS.
Om zijn voorzichtigheid, waardeer ik ook zijn raaden.

CLEOPATRA.
Om zijne dwing'landy, vreeze ik ook voor zijn daaden.

PTOLOMEUS.
Een vorst mag, om zijn rijk, ook alle daaden doen.

CLEOPATRA.
Van die gerechtigheid kan ik niet goeds vermoên.
Na dat men, om dat recht, mijn recht heeft weg genomen,
Is ook Pompeus, aan zijn deerlijk eind gekomen.

PTOLOMEUS.
Nooit wierd zoo zwaaren zaak tot beeter eind gebragt,
Daar ik hem helpen zou, verraste ons Caezars magt.
Gy ziet zijn vlugheid, en 't ontroerd mijne onderdaanen.
Eer ik in staat ben van te helpen, zijn zijn vaanen
Alhier gevoerd, nu kan ik veilig aan de hand
Van de overwinnaar biên, uw hert, mijn hof, en land.

CLEOPATRA.
Draag zorg voor uwe gift, ik zal de mijne brengen.
Wild, in uw rijks belang, dat niet van and're mengen.

PTOLOMEUS.
Het uwe, en't mijne, is van een zelven aart, en bloed.

CLEOPATRA.
Gy kund ook zeggen, in gelijke staat gevoed,
Bei zijnde vorsten, maar ik weet dat inde zaaken
Van onz belang, nochtans, is onderscheid te maaken.

PTOLOMEUS.
Ja, Zuster, want het rijk, waar meede ik ben te vreên,
Strekt zich tot de overkant der Nylstroom naauwlijks heen,
Maar, Caezars hert, verpligt aan uwe strenge wetten,
Komt onder uw gebied de Taag, en Ganges zetten.

CLEOPATRA.
Mijn hert, 't welk groot vermaak in eer, en heerschen blind,
Word wel ontfonkt, maar maakt mijn achterdocht niet
Maar, laat van Tagus, noch van Ganges, onz hier spreeken,
'k Zal mijn vermogen, noch veranderen, noch breeken.

PTOLOMEUS.
't Geval dat lacht u toe, bedien u daar nu van.

CLEOPATRA.
Indien ik 't niet gebruik, beschuldig gy my dan.

PTOLOMEUS.
'k Verhoop daar veel van, wijl de min hem heeft bezeeten.

CLEOPATRA.
Maar moog'lijk hebt gy noch de vrees niet heel vergeeten.
Toch wat gelegenheid, mijn liefde heeden vleit,
Vrees niet, ik heb mijn oog op niemands goed geleid.
'k Ben tegens u door haat noch gramschap aangedreeven,
'k Wil wel met u, schoon gy nier wel met my, wild leeven.

PTOLOMEUS.
Gy toond my onderwijle al vry wat veel uw haat.

CLEOPATRA,
De tijd is 't die een zaak naar waarde kennen laat.

PTOLOMEUS.
De wijze van uw doen laat my genoeg dit blijken.

CLEOPATRA.
Held Caezar komt, hy is nu meester van uw rijken.

PTOLOMEUS.
Hy is het van at de Aard, en ook van mijn Bestier.

CLEOPATRA.
Ga. offer hem uw dienst, 'k verwacht de zijne alhier.
Ga, hy verdiend het wel, gy kund hier toch niets maaken.
Ik zal voor de eer des kroons, in uwe plaats; wel waaken.
Photinus komt om u te helpen, nu, ga voort.
Beraatslang met dien man wat tot uw pligt benoord.

Cleopatra binnen.

Vierde tooneel.

PTOLOMEUS, PHOTINUS.

PTOLOMEUS.
IK heb uw raad gevolgt, maar hoe ik haar meêr vleide,
Hoe meer de dertelheid haar onverstand misleide.
Zoo dat ik eindelijk, door zoo veel smaad ontroerd,
Miin felle gramschap, in mijn woorden heb volvoerd.
Mijn arm, die door dit leet zich naauwlijks in kost binden,
Kon haast geen achterdocht in Caezars aankomst vinden:
Mijn hevigheid had haar schier in dien slaat gesteld,
Dat zy Pompeus mocht gaan klaagen van geweld.
'k Moest hooren dat ik haar als koningin moest ecren.
Indien haar haat, en trots, kan Caezars hert verheeren,
Werd ik van broer, en vorst, tot onderdaan gebragt.
Neen, komen wy haar voor, 't is zwakheid dat men wacht,
En 't quaad den teugel vierd, 'k zal 't middel haar ontrooven,
Waar door zy mijn gezach, en achting, uit kan dooven.
Waar door zy heerscht, en't oog van Caezar heeft behaagd.
Laat ons niet dulden dat zy onz ten rijke uitjaagt,
Ten koste van een lonk,

PHOTINUS.
Heer Koning, geef geen reeden
Aan Caezar, om AEgypte ook op den nek te treeden.

Zijne eerzucht, die al de Aarde, in lijn gareel wil slaan
En in de woede Tan zijn oorlog doen vergaan,
Vermeetel door zijn zege, en 't smertelijk gevoelen,
Dat waare minnaars treft, zal onophoud'lijk woelen,
Om wraak te neemen van die zijn beminde straft.
Schoon gy niet anders als u zelve recht verschaft.
En om uwe ondergang, en die van 't rijk, te brouwen,
Zou hy uwe eed'le toorn maar voor een misdaad houwen.

PTOLOMEUS.
Zoo hy mijn zuster ziet, werd zy mijn koningin.

PHOTINUS.
Cy zijt om hals, verdelgtgy't voorwerp van zijn min.

PTOLOMEUS.
'K zal haar, terwijl ik my niet redden kan, niet spaaren.

PHOTINUS.
Om haar met vreugd re doôn moet gy uw zelf bewaaren.

PTOLOMEUS
Hoe! om op Zulk een hoofd mijn goude kroon te zien!
Mijn staf, zo u mijn hand niet langer mag gebiên,
Ga, ga, dan voor de hand, des overwinnaars bukken.

PHOTINUS.
Gy zuid hem uit de hand eer van een zuster rukken.
Wat vlam haar Caezar toond, denkt dat hy haast vertrekt,
Dat gy dan meester zijt, de vlam der liefde strekt
In zijns gelijke nooit zoo ver zich uit, of 't waaken
Voor haare grootsheid kan die drift zeer licht doen staaken.
Ook ziet hy Africa, en Spanjen in de magt
Van Juba, en zoo lang de zoons niet zijn geslagt,
Die held Pompeus teelde, en Scipio in 't leeven
Gezien werd, zal hy elk geen wetten kunnen geeven.
Hy, wien Pharzaliën met schrik na de oogen ziet,
Zou qualijk doen, zoo hy baar adem scheppen liet.
Indien hy tijd gaf, aan deeze onvertsaagde helden,
Om zich te wreeken van de slaagen die haar velden,
Indien hy haar verwind, moet hy naar Rome gaan,
En daar de zeetel van zijn rijk, ter needer slaan

Genieten 't groot geluk, van zijn beroemde daaden,
Verand'ren naar zijn zin, alle amptenaars, en raaden.
Nu, oordeel wat gy beft voor uw bewaaring doed,
O Vorst, zie Caezar aan, bedwing uw kloek gemoed,
Geef hem slechts alles toe; en wild wel overdenken,
Dat u 'r geval zeer licht, 't gevolg daar van zal schenken.
Geef, zonder tegenspraak, uw staf, uw troon, uw kroon,
Laat hy daar heer van zijn, 't werde al hem aangeboôn
Hy zal de laatste wil van onze vorst volvoeren,
En meenen wel te doen, gy zult zijn hert beroeren.
Met deeze laatste dienst, wiens groot belang uw staf
Wel hoeden zal voor de angst, van ongerechre straf.
Wat hy dan doed, gy moet uw ongenoegen dekken,
Prijs toch zijn oordeel, en laat hem maar voort vertrekken,
Wanneer wy naderhand, de tijd zien tot de wraak,
Verzeeker ik u magt, en vrinden, voor uw zaak.
Bedwing tot deze tijd 't geweld van uw gedachten,
Daar u de dartle smaad, eens zusters durft verachten,
Haare opgeblazentheid, is niet als beuzel praat.
Een die op zaaken denkt, geen woord ter herten gaat.

PTOLOMEUS.
Gy geeft, met eene gift, my 't rijk, en 't lieve leeven.
Een wijze raadsheer, is een vorst tot steun gegeeven.
O steunsel van mijn troon, 'k ga Caezar alles biên,
Om 't al te houden, dat wy reeds verlooren zien.
'k Wil met mijn gantsche vloot, hem daadlijk gaan verbeiden,
En, door die valsche pligt, zijn groote magt misleiden.

Eindt van het tweede Bedrijf.

Derde bedryf.

Eerste tooneel.

CHARMIONE, ACHOREUS.

CHARMIONE.
JA, wijl de Koning zelfs dien held begroeten gaet,
En voor zyn voeten de eer van zijn vermoogen laat,
Houd zich Cleopatra, in haar vertrek beslooten;
En zal daer blijven, tot zy de eer eerst heeft genooten,
Dat Caezarzells, aan haar zijn pligtbewijzing doed.
Wat dunkt u van dat groots laatdunkende gemoed?

ACHOREUS.
Zoo ed'len hoogmoed past aan koninglijke vrouwen.
Die de eer van haar geboorte in waarde willen houwen,
Door krachten, en beleid kan ik haar spreeken?

CHARMIONE.
Neen.
Zy zend my om van u te hooren, hoe 't gemeen,
En 't hof, zich op de komst van Caezar, heeft gedraagen,
Of 't schoon geschenk van 't hoofd, zyn grootsheid kon behaagen?
Of hy vernoegd scheen, of met smaad die gift bezag.
Of hy zijn zwakheid toonde, of dwingende gezach.
En eind'lijk, wat hy tot de moorders heeft gesprooken?

ACHOREUS!
Het hoofd heeft wonderlijk zijn groore ziel ontstooken.
Ik zag een werking in zijn rustige gelaat,
Waar van de moorders niet veel goeds te wachten staar.
Ik weet niet of hy veinst: maar kan wel reeden vinden,
Van billijke achterdocht, zijn zy des konings vrinden,
Zoo beeft haar raadslag hem geen groote dienst gedaan.

'K ben hem gevolgt, toen gy my na de strand zaagt gaan.
Zijn Icheepen, die van strand met goede schikking quamen,
Een mijl maar zijnde in zee, voort Caezars vloot vernaamen.
Gelijk hy staag, de gunst van Mars te land genoot,
Zoo gaf Neptunus ook 't gelei nu aan zijn vloot,
Die streefde, als zijn geluk, voor wind, op 't schielijk komen,
Wierd onze ontstelde vorst zijne achterdocht benomen,
Dat hy een Koning was, hy dekte met een schijn
Van vrolijkheid, zijn vrees; zijn doen, en woorden zijn
Vol laffe ned'righeid, ik moest mijn spijt versmooren,
Die Ptolomeus, maar geen koning, daar mogt hooren.
En Caezar, die de schrik klaar uit zijn aanzicht las,
Gaf hem wat nerts, door schijn, dat hy medoogend was:
De vorst, hier door gevleid, heeft hem met schrik gegeeven
De gift, die 't noodlot in zijn handen had gedreeven.
Mijn heer, sprak hy, gy hebt geen medestrijder meêr,
'T geen u de goden niet vergunden, toen uwe eer
In 't laatste strijd perk klonk, stel ik in uw vermogen,
Pompeus en zijn vrouw, de een ziet gy voor uwe oogen,
En de and re werd vervolgd: op 't einde van dit woord,
Ontdekte Achillas 't hoofd, 't welk, als op nieuw vermoord,
Zich van dien euvlen hoon, met hikken zoekt te wreeken,
'T scheen dat het helden hoofd, zich aanstelde om te spreeken,
Van zyn geleede smert, 't verwilderde aangezicht,
En de openstaande mond, herriep het leevens licht,
Ziin gramschap toonde in 't einde een yver om de goden
Zijn val te wijten, en tot zijne dood te nooden.
Maar Caezar, die nier weet wat hem te denken staat,
Blijft stom op dit gezicht, of hem den bliksem slaat,
Hy houd zijne oogen op dit voorwerp neêrgeslaagen,

Men ziet niet dat zijn geest, verheugd is, of wil klaagen,
Maar, zoo men gissen mag, my docht dat uit zijn oog
Een vonk van looze vreugd, in 't gloeijende aanzicht vloog,
Die zijne eergierigheid, vol gramschap, niet wil weeren.
'T genoegen, van alleen den Aardboôm te overheeren,
Ontstak, op 't onvoorzienste, en tegen zijn bedwang,
Zyn hert, 't welk door de vreugd van 't wigtig staatsbelang
Zeer fel bevochten wierd: maar voor zijn deugd moest zwichten.
Hy haat de trouwloosheid, neemt acht op grootsche pligten.
En onderzoekt, al stil, hoe zijne tochten gaan.
Hy overweegt de zelve, om 't red'lijkste uit te keuren.
Stort traanen: dwingt zijn deugd het hoofd in top te beuren;
En laat een ed'len aart in deeze zwakheid zien.
Die 't hoofd verbergen doed; om dit gezicht te ontvliên.
Hy heft zijne oogen, en zijne uitgestrekte handen
Ten hemel, morrende schijnt hy hen aan te randen,
Die hem deeze offer doen, hier op beneemt de druk,
En diep gepeins zijn spraak, hy laat op 't gruwelstuk,
Zoo vol van oneer, ook geen romers antwoord krijgen:
Als door zijn wreed gezicht, zijn zuchten, en zijn zwijgen.
Met dertig benden treed hy daatelijk aan land,
Bezet de haavens, en verzeekerd poort, en strand,
Steld over al zijn wacht, geeft heimelijk beveelen.
En laat zijn wantrouw, en zijn leet, daar onder speelen.
Spreekt van AEgypte, als heer, en van Pompeus, niet
Als vijand, maar als een, die hy als schoonzoon ziet.
Dit zag ik alles zelf.

CHARMIONE.
Zie daar verwachte plaagen
En 't geen de Koningin, Osiris af wou vraagen.
'K zal met geen kleene vreugd haar alles doen verstaan;
En, gy volhard in 't geene uw trouwheid heeft gedaan.

ACHOREUS.
Stel haar voor my gerust, maar Caezar laat zich hooren,
Stel haar de doodschrik wel van 't moord gespan te vooren;
En 't zy de zaak of wel, of qualijk slaagt, ik zal
Haar spreeken, als ik 't eind maar weet van die geval;

Tweede tooneel.

CAEZAR, PTOLOMEUS, LEPIDUS, PHOTINUS, ACHOREUS.

Eenige Roomsche, en AEgyptische Soldaten.

PTOLOMEUS.
KLim op den troon, mijn Heer, gy kunt mijn rijk bestieren.

CAEZAR.
Kend gy my wel, die dus uw tong den toom durft vieren?
Wat kan my 't noodlot, van zijn vijandschap, meêr blijk
Verschaffen? my, die zelf de naam van troon, gelijk
Als die van schande schat: voorwaar het nijdig Romen
Zou dit vermeet'le stuk, met vreugd, te vooren komen.
Met recht wierde ik vervolgd, van haar, wiens laf gemoed
De koningen wel maakt, maar ook versmaaden doed.
Die niets in koningen of vreezen of beminnen.
Die met haar leeven, ook de haat dier naam beginnen:
'T was noodig dat u dit Pompeus had geleerd,
Had hy de kroon bemind, of zulk een gift begeerd,
Hy had die reeds gehad, gy, en uw koningrijkken,
Verdienden, zoo gy hem uw bystand had doen blijken,
Die u den schepter gaf, onsterffelijke lof.
Gy kost niet vallen, of gy liet de waereld stof
Tot roem van uw bedrijf, en zoo ter neêr te vallen,
Was u meêr waard, als met die zegekreet te brallen;
En zoo u 't noodloot van dien val niet konde ontslaan,
Zou ik u zelf daar na; weêr hebben op doen staan.

Gy had geen krachten om deeze ed'le lust te wekken,
Maar, welk een recht, deed u zijn droeve dood voltrekken?
Wat had zijn bloed verbeurd? wat misdaad dreef uw slag',
Gy, die de minste der romeinen, ook ontzach,
En achting schuldig zijt, heb ik om u, de velden
Bevochtigt met het bloed, der overwonne helden?
Kreeg ik voor u de zege? en 't recht in deeze strijd,
Van leeven en van dood? kan ik o groote spijt!
Die nimmermeer dit in Pompeus kon gedoogen,
In u dit toestaan? die mijn zege, en mijn vermoogen,
Misbruikt hebt? meerder deed, als ik zelfs denken dorst,
Hoe meend gy, dat ik doch den slag, die u bemorst,
Met 's Veldheers waardig bloed, na al uw doen, zal noemen?
Schoon Mithridates op de nederlaag mag roemen
Van veele duizenden, gy doed de roomsche magt
Meer hoon, en leet, als hy! nu gy dien hoofdman slagt,
Denk niet dat ik niet weet, dat gy, was ik geslaagen;
Mijn hoofd, hem als een gift, zoud hebben opgedraagen,
Gy achte onz evenveel; maar dank zy mijn geluk,
Men eerd my, daar mijn vlucht, met allerhande druk,
Zou zijn geplaagt geweest, gy eerd die zege brachten,
Niet my geniet ik iets, 't is voor geluk slechtste achten.
Gevaarelijke drift, en vriendschap, die gedraaid
Kan werden, daar 't geval des waerelds heene waaid.
Maar spreek, verberg uw schaamte, en uw ontstelde weezen.

PTOLOMEUS.
'T is waar, ik ben ontsteld, en meerder als voor deezen.
Gy zelf zult toestaan, dat dit met groot recht geschiet.
Ik kreeg, in mijn geboorte, een onbepaald gebied,
Nu zie ik hier een Heer, hier, daar mijn hof moet beeven,
Als 't my in 't aanzicht ziet, ik, die mocht wetten geeven,

Zie in mijn eyge hof, eens anders groote magt
Ik werd, door u te zien, tot ned'righeid gebragt.
Nu oordeel, of uw taal mijn zinnen kan herstellen?
Die zich in uw ontzach, door vreeze, en nadacht quellen,
En hoe een angstig prins, dieuwe mogentheid,
En groote gramschap ziet, best tot zijn voordeel pleit.
In al 't verwond'ren, 't welk mijn ziel nu komt ontmoeten,
En u als wreeker van Pompeus moet begroeten,
Gedenkt my evenwel, dat wy aan uwe magt
Meêr zijn verbonden, als aan die uw vijand bragt.
Uw gunst ging voorde zijne, wat zy voor ons ooit deeden,
Geschiede op uw verzoek, dat hy door kracht, en reeden,
De roomsche Raad bewoog, 't beleedigt kroongeschil
Te redden, was niet zijn, maar uw verzoek, en wil:
Maar, door die groote raad der heil'ge staatsbeveelen deelen,
Zou, zonder 't geld, 't welk gy dies tijds onz toe woud
Niet veel gevorderd zijn, en door uw geld, mijn heer,
Kreeg vader het gezach, ten trots der muit'ren, weêr.
Om kort te gaan, wy zijn aan Caezar alles schuldig.
Wy hebben uwen vrind, uw Schoonzoon, ongeduldig
Om uwe voorspoed, tot die tijd, veel eer gedaan,
Dat hy zelf tegens u, dorst in de waapens gaan,
En dwinglandy begon, en met....

CAEZAR.
Al zacht, zijn leeven,
Heeft aan uw haat, genoeg vernoeging moeten geeven.
Bevlek zijne eer niet, noch verhaal dat Romen niet
Bekennen durft, en weet gy voor uw zaaken iet,
Rechtvaardig u, maar wil Pompeus niet verachten.

PTOLOMEUS
'k Laat aan de Goden dan het oordeel der gedachten,
En zeg alleen, dat wy, in al den zwaaren strijd,
Daar gy door hoon, en smaad, eerst toe gedwongen zijt.

Niet wenschten, als 't geluk voor u, en uwen deegen;
En wyl hy tegens u zijn vijandschap dorst pleegen,
Heb ik zijn dood voor u, nood zaakelijk geacht.
Zyne ongegronde haat, aangroeijende in zijn magt,
Die zelfs uit de afgrond hulp tot uw bederf zou haalen,
Zou, vallende in uw hand, op u zelfs nederdaalen.
Wy vreesden dat uw hart, 't welk vol zachtmoedigheid,
Uw zinnen, met de lust van die gedachten, vleid,
Uw recht misbruikende, u mogt ongelukkig maaken.
My docht ook, dat in die gevaarelijke zaaken,
Mijn pligt was u, mijn heer, uws ondanks, dienst te doen.
Mijn brandende yver, die naar uw beveelen toen
Niet wachten kon, heeft zelf een last op zich genoomen,
Die gy misprijst en my met schande t' huis doed koomer.
Schoon gy 't een misdaad noemd, al wat men voor u doed
Is wel geooreloft; dat ik mijn hand met bloed
Besmette, was om u voor ongeval te dekken;
Hoe grooter de ondaad is, hoe meer 't u moet verstrekken
Tot teeken, dat mijne eer, en arm u dienen wou,
En dat dit offer, u geheiligd, door mijn trouw,
Uw eer, en al uw magt verzeekering kan geeven.

CAEZAR.
Uw laffe misdaad, door uw loosheid aangedreeven,
Zoekt koele ontschuldiging, en dekzel voor uw zaak;
Uw drift was valsch, indien zy vreesde voor 't vermaak,
't Geen al de waereld wenschte, uw vrees heeft my benoomen
Het nut, dat eenmaal uit de burgerkrijg zou koomen,
Daar my mijne eer toeroept; 'k begeer de zeege alleen,
Om 't einde van dien krijg te zien, en. die misdêen.
Vergiffenis te doen, zoo ras zy zijn verwonnen,
Zou haar mijne eerzucht voort, als broeders, lieven konnen.
Hoe groot, hoe vol gevaar ooit vijand was, de haat
Getemd zijnde, is mijn hert voor hem een toeverlaat.
O! wat een vreugd zou de aard, na zoo veel ooreloogen,
Genooten hebben, had men op een waagen moogen,

Als overwinnaars van hun tweedracht, rijden zien,
My, en Pompeus! mogt uw vrees dit niet wel vliên?
Belagchelijke vrees, die my met recht doed klaagen,
Gy hoeft geen zorg voor mijn zachtmoedigheid te dragen.
Wensch mijn zachmoedigheid, zy koome u nu te pas.
Indien mijn opzicht slechts op 't recht der wetten was,
'k Zou Rome, door uw straf, nu gaan te vreede stellen,
My in uw naberouw, noch naam, noch achting quellen,
Gebruiken zelfs uw troon, als tot een schouwtooneel,
Maat, om Cleopatra, wil ik haar bloed geheel
Verschoonen, en 't veraaad op uwe vleijers leggen,
'k Zal zien wat gy my zelfs hier op zult kunnen zeggen
En naar 't gevoelen, 't welk gy my zelfs uiten zult,
Zal ik u achten met, of zonder groote schuld.
Wil vast een altaar voor Pompeus op gaan bouwen,
Als een, wiens naam ik wil onsterffelijk doen houwen!
Wisch door deeze offerhande uw groote misdaad uit:
Maar neem, in 't keuren van het offer, wijz besluit.
Ga heen, geef last daar toe, laat my alhier verblijven,
Om met mijne oversten, mijn zaaken voort te drijven.

Derde tooneel.

CAEAR, ANTHONIUS, LEPIDUS.

CAEZAR.
ANthonius, hebt gy die schoone Vrouw gezien?

ANTHONIUS.
't Geluk wouw my 't gezicht, van deeze schoone biên.
Noolt kon de Hemel zoo veel zoets te zaamen mengen,
Zoo veel bevalligheên, in een schoon lichaam, brengen.
Men ziet een deftigheid, in 't aangezicht verspreid,
Die vorsten dwingen zou, tot onder daanigheid.
Haar oog steelt herten, en haar taal verrukt de zinnen;

Indien ik Caezar was, ik zouw haar willen minnen.

CAEZAR.
Hoe nam zy 't offer van mijn heete min toch aan?

ANTHONIUS.
Zy dorst noch geen geloof, aan mijne woorden slaan,
Schoon 't ook haar hert geloofd, met zeedig dit te weig'ren,
Wil zy uw minnevlam, maar hooger op doen steig'ren.
Zy noemt zich des onwaard, hoewel zy zelve denkt,
Dat zy wel waardig is, dat gy uw min haar schenkt.

CAEZAR.
Zou zy my minnen?

ANTHONIUS.
Kunt gy 't wel onzeeker achten?
Daar zy de kroon van u alleenig moet verwachten.
Hoe! zult gy twijffelen, of zy van liefde brand?
Die alles van u hoopt, die tot de hoogste stand
Van grootheid, door uw magt, kan werden opgeheeven,
Wil zonder vreeze uw liefde aan haare liefde geeven,
Voor de overwinnaar van Pompeus buigt het al.
Gy zult het zien, nochtans zy vreest voor 't ongeval
Des smaats, die Rome pleegt, aan 't koninglijk veroogen, moogen:
Maar meest speeld haar de zorg van uwe trouw voor de
Zy vreest Calphurnia, maar, als zy u zal zien,
Zal de eene en de and're vreeze uit haar gedachten vliên.
En gy uw zoete hoop doen naar uw zin gelukken,
Als gy een vrind'lijk woord zult in haar boezem drukken.

CAEZAR.
Laat onz die schoone ziel van de yd'le vreeze ontslaan,
Mijn min haar toonen, en niet wachten, laat onz gaan.

ANTHONIUS.
Eer dat gy haar gaat zien, zoo weet, dat in uw handen,
Septimius, die eerst Pompeus aan dorst randen,
Kornelia nu brengt, hy meent door deeze daad,
Groote achting op te doen, by u, en by den staat.

Zoo draa zy aanquam, heeft men, volgende uw beveelen,
Haar hier gebragt; en al de zaaken doen verheelen.

CAEZAR.
Zy kom; verdrietelijke, en moeijelijke maâr,
Hoe plaagt gy mijn geduld: war blijkt uw wreedheid klaar.
O Heemel! mag mijn min dan eind'lijk niet gebeuren,
Dat my een uur de zorg de vrijheid niet kom steuren!

Vierde tooneel.

CAEZAR, KORNELIA, ANTHONIUS, LEPIDUS, SEPTIMIUS.

SEPTIMIUS.
MYn Heer.

CAEZAR.
Septimius, ga na uw meester toe.
Ik ben het byzijn, van een landverraader moê;
Van een Romein, die, na dat hy de kling mogt draagen,
Ten dienst van Caezar, en Pompeus, met behaagen,
Een koning dienen kan.

Septimius gaat binnen.

KORNELIA,
Weet, Caezar, dat mijn val,
Die in uw boeijens zelf het lot braveeren zal,
My uw gevangene, maar geen slaavin kan maaken.
Gy eischt niet dat mijn hert, 't welk gy van eer ziet blaaken,
Aan u gehoorzaam is, en heer, en meester noemt.
Hoe zeer, ik door 't geval, tot rampspoed ben gedoemd,
Zoo zal ik evenwel, noch deeze naam behouden,
Dat my Pompeus, en de jonge Crassus trouwden;
Dat Scipio my teelde; om meêr te zeggen, 'k leef
Gelijk een roomsche vrouw, die voor geen rampspoed beef.

In al de stormen, my door 't noodlot toegedreeven,
Heb ik geen schaamte, als na Pompeus noch te leeven.
En schoon my 't middel in de nood, die my nu drukt,
Door wreede deerenis, van sterven is ontrukt,
En staal, en vloed ontzeid, moet ik my echter schaamen,
Dat my mijn ramp, en rouw, het leeven niet benaamen;
Het sterven was mijne eer, maar 't noodlot wouw 't verbiên,
Om my rampzaaliger, en in uw boey te zien.
'k Voel echter dat de Goôn my tot een dank verplichten,
Wijl ik, voor Caezar hier, zie Ptolomeus zwichten.
Helaas! wat quader ster zag mijn geboortedag;
Zoo ik de Goden noch met recht, bedanken mag,
Dat zy alhier my doen mijn vanden ontmoeten;
Daar my een koning met beleefcheid moest begroeten:
Naardien mijn man aan hem, de kroon gaf, en 't gebied:
O Caezar, hoor doch naar de kreet der zeege niet!
Zy is maar de uitslag, van de elende mijner daagen!
Dit is de bruidschat, die mijn mannen moest behaagen.
De Waereld heeft om my, nu tweemaal straf geleên,
En tweemaal heeft mijne echt, vol tegenstrijdigheên.
De goden van het volk, 't welk recht had, af doen wenden.
'K zou niet elendig zijn, in al mijn zwaare elenden,
Zoo ik, tot heil van Rome, aan Caezar was gepaard,
Door zoo een droevige echt, 't vergif voor my gespaard,
Van 't onverwinnelijk gestarnte, met mijn schreeden
Had in uw huis gebragt; maar waar toe zoo veel reeden?
Denk niet, dat ik mijn haat verkleenen kan, ô neen!
Ik heb 't u reeds gezegt, ik volg de roomsche zeên.
Een hert, gelijk het mijne, al is het ook gevangen,
Wil niet, uit vrees van de eer te schenden, iets ontfaugen.
Eisch geen vernedering, die laage dienst gebied,

Gedenk alleen dat gy Kornelia hier ziet.

CAEZAR.
O eed'le en waarde helft van hem, die hier moest sneeven!
Wiens moed, verwondring wekt, wiens lot kan deernis geeven,
Al uw gedachten, doen voorwaar, een klaar besluit.
Wie dat uw vader was, en wie uw man, en uit
De moed die gy vertoond, werd licht'lijk afgenoomen,
'T geslacht uws mans, en dat, van waar gy zijt gekoomen.
De ziel van Crassus, en Pompeus, al hun kracht,
Die, door de tegenspoed, misleid wierd, en veracht,
Het bloed der Scipioos, beschermers van 't vermoogen,
Der goden, spreekt door u, en flikkerd uit uwe oogen.
En Romen ziet geen huis, in al zijn muuren meêr,
Wiens vrouw, en dochters, u gelijk zijn, in uwe eer.
Indien 't Jupijn, en al de goden kon behaagen
Dat eertijds Hannibal de zege weg kon draagen,
Zelfs zonder uw geslacht, dat die beroemden held,
Wien nu de Hemel van u wegneemt, het geweld,
Van een te wreeden vorst, wat had verdagt gehouwen,
En geen beloften, zoo veel kunnen toevertrouwen,
Als de oude vrindschap, die hy in mijn hert altijd
Verwachten mogt, dat hy gedoogt had, dat de strijd
Zijn vrees had weggejaagt, en de achterdocht benoomen,
Dat hy my eindelijk gewacht had, zonder schroomen,
En plaats gegeeven tot ver weering van mijn zaak,
'K zou hem dan, smoorende de tweedragt, en de wraak,
Bewongen hebben, om zijn leeven noch te spaaren,
Uit zijn gedachten, mijn geluk te laaten vaaren,
Om my te minnen, die de zege alleen begeer,
Om hem tot deelgenoot te hebben, in mijne eer,
'K zou zijn vernoegde ziel weêr hebben doen herleeven,
En zelfs, het godendom zijn nederlaag vergeeven;
Hy zou te Rome weer, mijn zeege by den Raad
Verdeedigd hebben, en doen smooren alle haat,
Maar, nu door zijn verlies, 't welk niemant kan waardeeren,

De waereld, deeze vreugde om 't nootlot moet ontbeeren,
Zal Caezar u zoo veel bewijzen als hy kan,
Wat hy heeft voor gehad met uw beroemde man.
Neem volle vrijigheid, gy moet alleen twee daagen
Hier mijn gevange zijn, en zelfs getuig'nis draagen,
Hoe ik na onze twist, zijn naam in achting houw,
En zijne moorders straf, ik wil door u, Mevrouw,
Aan gantsch Italiën, de nieuwe trots vertellen,
Waar van Thessaliën, mijn boezem op doed zwellen,
Ik laat u wat in rust. Ga, Lepidus, beschik
Voor haar een goed vertrek, 'k ga voor een oogenblik;
Men eere haar, als een der grootste roomsche vrouwen,
Dat 's meër als koningin. elk zal zich vaardig houwen,
Tot alles wat hen door uw goedheid werd geboôn.

KORNELIA.
Wat deugden doed gy my al haaten, groote Goôn!

Einde van het derde Bedrijf.

Vierde bedryf.

Eerste tooneel.

PTOLOMEUS, ACHILLA, PHOTINUS.

PTOLOMEUS.
HOe! met die zelve hand! en met die zelve deegen,
Waar mêe hy' t hert eerst van Pompeus heeft doorreegen?
Is dan Septimius, door Caezar dus versmaad:
En, in uw bijzijn, ook gesturven in dien staat?

ACHILLAS.
Hy sturf, ô vorst! en laat de schande in uw gedachten,
Die hy heeft doorgestaan, en u noch staat te wachten,
Denk nu wie Caezar is, zoo langzaam in zijn haat;
In korten tijd rijst toorn, die haast weer over gaat,
Maar grimmigheid, met ernst, en voordacht aangedreeven,
Vermeerderd door de tijd, kan zwaarder slaagen geeven,
Hoop niet, dat gy hem ooit, bezaadigder zult zien,
Hy toond zich maar verstoord, om alle vrees te ontvliên,
Zijne eerzucht zorgt maar, dat geen magt hem kan verheeren,
Vervolgt Pompeus, en doed zijn geheug'nis eeren,
Zijn looze gramschap zoekt het voordeel van zijn dood,
En door dit wreeken, werd zijne eer, en naam vergroot.

PTOLOMEUS.
Ik had geen meester, ach! had ik u willen hooren,
Ik zat noch op de troon, waar toe ik b:n gebooren,
'T is on voorzigtigheid, aan koningen gemeen,
Te veel naar raad te zien, en in de keurigheën
Misleid te werden, 't lot komt hen 't gemoed verblinden,

En zoo zy eenig licht, door haar gedachten vinden,
Zijn zy verbijsterd, en dan diend dat licht alleen,
Om haar in de Afgrond, meêr, en meerder, neêr te treên.

PHOTINUS.
Ik kende Caezar niet, maar wijl hy 't groot betrachten
Van de ongemeene dienst, durft voor een misdaad achten,
Heer koning, is 't alleen zijn al te moedig bloed,
Dat onz verschoonen, en die daad afwasschen moet;
Ik rep nu geenzints meêr, van zonder tegenspreeken
Te hoopen op 't vertrek, en zoo dien smaad te wreeken,
Ik geef de midd'len tot geneezing van dit quaad,
Laat onz de dood, die hem zoo zeer ter herten gaat,
Rechtvaardigen op hem, laat zy te zaamen sterven,
En laat onz in hun bloed, gelijk de handen verven,
Zoo ziet zich Rome, door uw magt alleen, ontzlaân,
Van twee tierarmen, die in eernaam t' zaamen gaan.

PTOLOMEUS.
Ja, hier door is alleen mijne ondergang te mijen,
Ik wil geen straf, voor een, die 'k zelf versterkte, lijen
Laat onz hem toonen, dat zijn zege, en krijgsgezach,
Door onz is voortgezet, laat onz op eenen dag,
Met al het roomsche volk, naar onz believen leeven,
Haar nu de vrijdom, als wel eer, de boeijens geeven.
O! Caezar, uwe moed groeije in uw daaden niet;
Erken de mijne, die gy met uwe oogen ziet.
Gy zijt zoo sterflijk als Pompeus ooit mogt weezen;
Gy waard hem nijdig, en zijn magt stond u te vreezen;
Gy hebt geen leevens, noch geen zielen meer, als hy;
Zijn ramp, die gy beklaagd, moest u doen zien, dat gy
Een hert hebt, dat als 't zijne, ook is met staal te raaken,
Nu blikzem, donder vry, ga yder angstig maaken
Voor uw geregtigheid; het is aan my gesteld,
Uw staat te redden, en uw listige geweld
Te straffen, die in my zlechts zusters bloed wil spaaren.
Ik laat my leeven, en mijn kracht niet evenaaren
Door deeze waagschaal van uwe onstandvasligheid;

Gy zult, tot zulk een prijs, haar liefde, die u vleid,
Niet krijgen, of de smaad van 't weigren kunnen wreeken;
'k Zal, op eene eed'ler wijz, uw haat, en kracht verbreeken.
Gy schreeft my flus de keur van mijn slachtoffers voor,
Ik heb'er op gedacht, en geeve uw last gehoor.
Wat kan ik beeter aan uw schoonzoons ziel opdragen
Als u? wiens bloed, wiens rook, wiens asch hem zal behaagen.
Mijn vrienden, 'k ben genoech gemoedigd: maar, men moet
Een arm gaan zoeken, die zoo groot een slachting doed.
Misschien is al mijn drift onnut, wijl zijn soldaaten
De stad bewaaren, wat kan onze voorzorg baaten?
Wat rijd, wat schikking, neemt men heeden best in acht?

ACHILLAS.
In deezen staat, ô vorst! hebt gy zeer groote kracht.
Twee mijlen van de stad heb ik, voor weinig dagen,
Zes duizend mannen, of het oproer onz mogt plaagen,
Voor u gereed gesteld: dat Caezar vrijlijk waak,
Al zijn voorzichtigheid doed niets tot deeze zaak;
De stad heeft onder de aarde een uitgang, door die wegen
Werd licht uw volk te nacht al stil, in 't hof gekreegen:
Want openbaar zijn magt te willen wederstaan,
Was zoo veel, als van zelfs in zijn verderf te gaan.
Wy moeten, als de liefde, en wijn zijn zorg verasschen,
In 't midden van 't onthaal wel op onz voordeel passen;
Het volk is al voor onz Toen hy hier binnen trad,
Heb ik de schrik gemerkt, die hun gemoed bezat.
Toen zy zelfs zaagen, dat zijn moedige adelaaren,
Reeds meester van de pracht,van onze vaandels waaren,
Op 't dertel schouwspel van deeze opgeblaaze smaad,
Ontvonkte een dolle toorn in haar verbleekt gelaat.
'k Zag hoe de razerny haar zinnen kon ontroeren,
Dat zy gereed zijn om eene aanzlag uit te voeren,
Het schort maar aan 't bevel. Het roomsche volk voor al,

Dat van Septimius bestierd werd, door zijn val
Te schrikkelijk ontzet, zoekt deeze smaad te wreeken,
Die aan haar hoofdman zoo onlijdlijk is gebleeken.

PTOLOMEUS.
Hoe is het moogelijk dat y mand tot hem dringt?
Zoo hem, geduurende het maal, zijn wacht omringt.

PHOTINUS.
't Volk van Kornelia, de Romers die u dienden,
Bevinden onder hen veel broederen, en vrienden,
Wier ongenoegen wel deed blijken, dat haar hand
Zich wenscht te ontlasten van hun heer, en dwingeland:
Zy gaaven reeds hun woord, en staan den vorst na 't leeven,
En kunnen veiliger, als wy, den steek hem geeven;
Zijn valsche ned'righeid, of eer, zijn dwaas beleid,
't Welk voor de pligt, daar hy Kornelia mêevleid,
De winst van Rome wacht, zal tot hem toegang maaken,
Om, zonder twijffel, tot dit wigtige eind te raaken.
Maar, 'k zie Cleopatra; veins toch, dat uw gemoed
Zoo zwak is, dat het niet, ô vorst, als vreezen doed.
Laat onz vertrekken, wien zy aanziet als haar plaagen,
Wier lastig bijzijn toch haare oogen zou mishaagen.

PTOLOMEUS.
Gaa heene, en kom straks weêr.

Tweede tooneel.

PTOLOMEUS, CLEOPATRA, CHARMIONE, ACHOREUS.

CLEOPATRA.
IK heb, met al mijn magt,
De gramschap van de vorst tot stilstand weêr gebragt.

PTOLOMEUS.
Ik dorst zoo groot een dienst, van zuster, wel verwachten.
Wiens zinnen bezig zijn met eedele gedachten.

Maar, uwen minnaar, scheid wel ras.

CLEOPATRA.
't geschiede alleen,
Om dat 'er in de stad krakeel te rijzen scheen,
't Welk hy zelfs dempen wou, want eenige soldaaten,
En burgers hadden zich in 't schelden uitgelaaten,
En ik, ik heb u zelf de boodschap willen doen,
Dat gy niet quaads voor u, noch 't rijk hebt te vermoên.
De grooten Caesar heeft uw misdaad wel mispreezen,
Met meêr medogenheid, als gramschap in zijn weezen,
Ja, hy beklaagd u, die zoo laffe raadslien hoord,
Die hunne koningen niets raaden als tot moord;
Zoo laag als hun geboorte, is 't eind dat zy bejaagen,
Vergeefs verheft men hen, om staaten te onderschraagen.
Een hert tot dienst geteeld, weet quaalijk van gebiên,
Het is verleegen, als het zich zoo groot moet zien,
Zijn hand, die zelfs zich op geen misdaad durft betrouwen.
Ontvalt den last, die hem te zwaar was om te houwen.

PTOLOMEUS.
't Is zoo, mijn zuster,en het eind der snoode daad,
Doed my de miszlag zien in 't kiezen van mijn raad.
Had ik aan wijzer geest, mijne ooren willen geeven,
'k Zou in de zelve roem, van mijns gelijken leeven,
De vrindschap waarder zijn, die, door natuur geleid,
Uw broeder werd vergund, schoon vol ondankbaarheid;
Pompeus wierd alhier, van Caesar wel ontfangen,
De waereld zou door onz, de vreede weêr erlangen,
My, met rechtvaardigheid, hun zaaken hand'len zien,
Haar beider vrind zijn, ja, haar scheidsman wel misschien.
Maar, wijl 't voorgaande, toch geen ander eind kan krijgen,
Zoo vinde ik goed, voor u mijn meening niet te zwijgen;

'k Misdeede u, zuster, en gy zijt nochtans zoo goed,
Dat gy mijn leeven, en mijn schepterstaf behoed.
Verwin u t' eenemaal, doe koninglijke daaden,
Verlos Achillas, die met doodsche schrik belaaden,
Gelijk Photinus vreest, zy hebben u misdaan,
En 't sterven wel verdiend! maar 't gaat mijne eer ook aan,
Die heeft belang hier in, zoo Caezar haar wil dooden,
Om 't geen haar koning zelf, hen ernstig heeft geboden,
Zoo komt die schande op my, mijn hert werd in haar straf,
Zoo zeer getroffen, of hy my zelf 't vonnis gaf.
Wil toch, om my, uw haat, die billijk is, bepaalen,
Kan hun verachte bloed, uw eed'le hert betaalen?
Laat ik verschuldigd zijn; stil Caezars gram gemoed,
Zlechts met een woord, wijl hy 't al om uw liefde doed.

CLEOPATRA.
Indien in mijne hand haar dood en leeven rusten,
Achte ik het geenzints waard, dat my die wraak zou lusten,
Maar, ik vermag niet veel op dien beroemden man,
Als 't bloed des dooden helds, my wederspreeken kan,
'k Beroem my niet, dat ik hem kan doen overhellen,
Ik sprak 'er af: maar hy wist dat weêr uit te stellen,
En draaijende onz gesprek, op een gantsch ander ding,
Gaf hy noch toestand, noch volkomen weigering.
'k Wil evenwel 't verzoek, om u, noch eenmaal waagen;
't Verdubbeld bidden, mogt misschien wat beeter slaagen.
Ik durf gelooven, dat....

PTOLOMEUS.
Hy komt, ei! laat my gaan,
Dat hy my hier vond, zou hem licht doen overslaan
Tot groote afkeerigheid, en zijne gramschap tergen,
Gy zult met meerder vrucht alleen 't verzoek hem vergen,
Ja, hem dit toe doen staan.

Derde tooneel.

CAEZAR, CLEOPATRA, ANTHONIUS, LEPIDUS, CHARMIONE, ACHOREUS. en eenige Romeinen.

CAEZAR.
Vorstin, de stad is weêr
In stilte, en niemand hoord van eenige oproer meêr,
Of vreest voor binnekrijg, van burgers of soldaaten,
Die door baldaadigheid, en drift zijn uitgelaaten.
Maar, toen ik u verliet, op deeze zelve tijd,
Leed, groote Goôn! mijn ziel een ongeruster strijd.
De moeijelijke zorg, die my deed van u blijven,
Kon my, in weêrwil van mijne eer, tot gramschap drijven,
Ik was gestoord, om dat mijn tegenwoordigheid,
Door haare vijandschap, wierd van u afgeleid.
Maar, ik kan alles, wat my tegenstaat, vergeeten,
Als mijn gedachten, my het groot geluk doen weeten,
En mijn verlangen, met die zoete hoop, en schijn
Vermaaken, dat uw min mijn vlam zal gunstig zijn;
Ten minsten denken doen, dat Caezar kan gelooven,
Dat gy niet t' eenemaal uw min hem zult ontrooven;
Dat hy met recht uw min mag eisschen, wijl alleen
De Goden, boven hem, d'almogendheid bekleên.
Ja koningin, indien daar ymand wierd gevonden,
Die met meer achting, voor uw banden, was gebonden,
Zoo ik een zeetel wist, die met meewaardigheid,
Daar gy zijn meester boeide, uw zinnen had gevleid.
Ik ging voort na hem toe, min om zijn troon te winnen,
Als wel, om 't recht, van u door dienst te moogen minnen.
Ik zou niet willen, dat ik wierd van u geacht
Eer ik dien vijand, had in mijn geweld gebragt;

Om zulk een kost'lijk recht, ging ik deeze oorlog wekken.
Deeze eerzucht, heeft mijne arm, voor u, den kling doen trekken.
'k Wilde in Pharzalien Pompeus niet verslaan,
Maar eer bewaaren, ja, princes, hy is vergaan,
De god des krijgs heeft niet zoo veel voor my gestreeden,
Als 't voordeel, en de gunst van uwe aanloklijkheeden.
Die stierde deeze hand, door haar zwol mijn gemoed,
Wijn zege is de arbeid, die baar kracht voor 't laatste doed.
Het is een merk des vlams, die zy my waardig achten,
In 't hert te blaazen, en in 't eind zijn ook mijn klagten
Gevolgt, toen mijn gezicht uw godd'lijke oogen zag,
Waar op, uw ziel, met eere, een antwoord geeven mag.
Gy maakt my meester van de Waereld, en van Romen.
'k Ben om die tijtel te vergrooten, hier gekomen.
'k Ben uw gevangen, en gelukkig, zoo mijn geest,
Zoo veel van de uwe, maar verwinnaar is geweest,
Dat zy het een waardeerd, en 't andre toe wil laaten.

CLEOPATRA.
Ik dank het hoog geluk, 't welk my met eere, en staaten
Vervuld, en ophoopt, voor zoo groote eene overvloed.
't Is tijd dat ik mijn hert voor u onsluyten moet.
Ik ken my zelve, en u, die van mijn jonger jaaren
Uw liefde altijd aan my, door diensten, quaamt verklaaren.
Mijn rijksstaf, is een gift van uw beroemde magt.
Gy hebt tot tweemaal toe, de kroon my 't huis gebragt,
'k Beken hier op, mijn heer, dat ik u moet beminnen,
En dat mijn hert, geenzints deeze aanval kan verwinnen,
Daar 't zoo veel deugden, en zoo groote daaden ziet.
Mijne afkomst, deeze staf, dit rijk, mijn nieuw gebied,
Zijn zoo veel vijanden, helaas! die mijn verachten,
Door doodelijke haat, geheel te plett'ren trachten.
De naam van koningin, strekt my by haar tot schand,
Zoo Rome, als wel voorheen, dien eernaam noch verband.

De troon verneederd my, daar zy my wil verhoogen,
Die teekenen van eer, zoo schand'lijk in hunne oogen,
Die tijtels maaken my onwaardig voor uw min.
Noch durf ik evenwel, als ik uw magt begin
Te wikken, aan mijn wensch, geene eed'le hoop ontzeggen,
Die zoo veel legers, in hun bloed kon nederleggen,
Met recht, de eenzinnigheid van Roomen temmen mag,
De schrik, die 't altoos heeft voor 't koninglijk gezach
Moet wijken, voor 't bevel van uw gerechte wetten,
Daar is geen hinderpaal, die gy niet kunt verzetten.
Gy hebt het my beloofd, ik wagt die wonderdaad,
Uw laatste slag, in roem, dit ver te boven gaat.
'k Verzoek dit maar aan u, en niet aan and're Goden.

CAEZAR.
Geen werk is zwaar, waar toe de liefde my komt nooden.
Ik zal ter loops, maar eens het Afrikaansche strand
Bezoeken, en mijn magt, hen, wien de schrik vermand,
En van mijn vijanden noch over zijn gebleeven,
Doen zien, en Roome, 't welk geen vijand my kan geeven,
Zal, onvermogende om mijn arm te wederstaan,
In 't eind bezorgt zijn, hoe 't my aan de hand moet gaan.
Uwe oogen zullen zien, hoe zy aan uwe voeten,
Ootmoediglijk haar haat, en trotsheid, off'ren moeten.
Na eene neêrlaag, zie ik hoe de ondankbaarheid,
In Alexanders stad, u om mijn gunst noch vleid.
Ik wil dat zy uw liefde, ontzachlijk koomen smeeken,
Uw liefde bidden, dat zy Caezars op wil queeken.
Dit is het groot geluk, daar mijne wensch naar tracht.
Dit is de vrucht, die ik met mijn laurieren wacht.
Gelukkig zoo het lot, zijn wreedheid om kon wenden,
My die liet plukken, eer 't my van u af wou zenden,
Maar 't krijgs vuur, 't vuur der min met nieuwen yver slaat.
't Wil dat ik om uw min te krijgen, u verlaat.

Waar dat men heene vlucht, ik moet ook derwaards draaven,
Om 't einde van de zege, en uwe min te staaven.
Laat ondertuslchen toe, dar ik op nieuws verzien
Met kracht, door uwe min, mijn vijand 't hoofd mag biên,
Zoo kom 't verschrikte volk, die waarheid weêr te binnen,
Dat mijn grootmoedigheid, het komen, zien, en winnen,
Acht voor een zelve zaak.

CLEOPATRA.
Mijn heer! het is te veel,
Laat toe dat ik daar van misbruike een minder deel.
Uw liefde, heeft my tot die mislag aangedreeven,
Hy boete deeze schuld, gy zult den staf, ja 't leeven
Misschien my schenken, maar zoo gy van de overdaad
Van uwe lief de, my ook iets gebruiken laat,
Zoo bidde ik u, by alle uw groote aanloklijkheden,
't Geluk dat uwen kling bestierd, met recht, en reden,
By alles 't geene ik hoop, en gy met lust verwacht,
Besmet toch met geen bloed, 't geen my is toegedacht.
Mijn heer, ei! geef genaade, of laat ik hen die geeven,
Toon hier door, dat ik weêr ben tot den troon verheeven,
Achillas, en Photin, zijn uwe haat niet waard,
Zy zijn genoech gestraft, als hen in de oogen vaard,
De glans van mijn gezach, haar misdaad...

CAEZAR.
Neem een teken,
Waar door uw naam, vorstin, veel schoonder door mag breeken.
Mijn wil staat 't uwer magt, maar zoo gy raad bemind,
Kies onderdaanen, die uw goedheid dankbaar vind.
Gebruik toch over my maar wettelijke magten,
Maak niet dat ik my, aan haar quaad moet schuldig achten,
't Is zelf al veel dat ik om u den koning spaar;
En was 't mijn liefde niet...

Vierde tooneel.

CAEZAR, KORNELIA, CLEOPATRA, ACHOREUS, ANTHONIUS, LEPIDIUS, CHARMIONE. en eenige Romeinen.

ORNELIA.

Waak, Caezar, daar 's gevaar!
Uw dood is al bestemt, men zweert uw bloed te plengen.
Men wil uw hoofd, by 't hoofd van mijn Pompeus brengen.
Waak, Caesar! waak! 't is tijd, eer uw vergoote bloed
In 't zijne werd gemengt, wie deeze misdaad doed,
Wie 't met hem staan; en hoe het stuk is voorgeslagen,
Kund gy mijn slaaven, die 't u zeggen kunnen, vraagen.

CAEZAR.

O! recht romeins gemoed, en waardig zulk een held.
Zijn ziel, die van om hoog,vast aan ziet, hoe 't geweld,
Dat hem was aangedaan, door my zijn straf zal voelen,
Laat zijne gramschap om deeze eed'le wraak bekoelen,
En red my door zijn Helft, die hy op aarde liet,
Van däag uit een gevaar, 't welk my by na verried.
Hy leeft noch in haar min, 'k hoor door haar mond hem spreeken,
Hy drijft haar voort, en kan haare eed'le ziel ontsteeken,
Hy dooft haar gramschap uit, om met grootmoedigheid,
My te overwinnen.

CORNELIA.

Schoon zich Caezar lichtlijk vleid,
Met die gedachten dat mijn haat al is geweeken,
Voor deeze erkentenis die aan my is gebleeken,
Hy denk het niet, het bloed van mijn beroemde held,
Heeft eeuwig onderscheid, in onz gemoed gesteld.
'k Verwacht de vrijdom, die gy my hebt aangebooden,
'k Zal die besteeden, om elk tot uw val te nooden,

Een vijand zoeken, die van 't leeven u beroofd,
Zoo gy my houden durft 't geen gy my hebt beloofd;
Maar schoon mijn wensch is, dat ik u mag zien bederven,
Zoo stut ik deeze slag, die u nu wil doen sterven,
De reden wil uw dood, maar geenzints door verraad,
Die 't weet, en niet ontdekt, heeft deel in zulk een quaad.
Ik Wil uw dood! maar als uw vijandin, de zoonen
En neeven van mijn man, die moeten u betoonen
Van welk een bloed zy zijn, als zy in een gevecht,
Mijn wensch volvoeren, in 't beschermen van zijn recht.
'k Wil dat een waarde hand, door my daar toe gedreeven,
U, in een veldslag, zal tot offerhande geeven
Aan hem, wiens ziel gy eerd, door 't oeff'nen van uw wraak,
Daar zelfs uw leger ziet zoo ridderlijk een zaak.
Mijn zorg en wensch verhaast uw dood en ongelukken,
Nochtans deeze ondergang, zou mijne hoop verdrukken.
Uw welvaart daagd mijn wraak, maar wat mijn hoop ook vleid,
'k Wil haar niet tergen, in haare ongeduldigheid.
Eene uitgestelde wraak, zal licht tot niet verloopen,
Zy staat te duur, als zy voor wachten is te koopen,
Ik zal de blikzem, op het Africaansche strand,
Niet zoeken, 'k zie haar tot mijn heil in uwe hand,
Zy dreigt een hoofd, 't welk zy om my eerst moet verzengen,
't Stond in mijn magt, het zijne, of 't uwe aan hem te brengen,
Die my de liefste was, mijn haat mogt keuren, maar
Ik maak een onderscheid, in zijne moordenaar,
En die hem overwon, ik wil uw roem niet straffen,
Eer ik die schelmsche daad het rechte loon kan schaffen;
Ja, Roome wil dit ook, haar god'lijk aangezicht
Zou schaam root werden, om 't vergeeeten van mijn pligt,

Die hoon was al te groot, zoo, na zoo veel gelukken,
De waereld, op een dag, voor 't schandlijk staal zag bukken
Twee hoofden, welker roem geen paalen is gezet,
Haar moedig hert, dat gy wilt boeijen door uw wet,
Zou als een ongeluk, haar volle vrijdom wraaken,
Zoo de aanslag van den Nijl, den Tijber vry moest maaken,
Gelijk haar een romein, in boeijens heeft geleid,
Wacht zy van een romein ook haare vrijigheid.
Gy zoud hier sneuvelen, en zy geen wraak erlangen,
Zy zouden u misdoen, en gy geen straf ontfangen,
En zonder dat uw dood, aan uws gelijke een schrik
En afkeer geeven zou, ging, in dat oogenblik,
Als gy wierd afgemaakt, het voorbeeld ook verlooren,
Wreek Rome van dit rijk, door 't noodlot uitgekooren
Tot ongelukken, ik zal noch de wraak wel zien,
Die mijn Pompeus wil. De tijd en nood gebiên
Te zorgen. 'K ga, vaar wel, en Caezar mag verklaaren,
Dat mijne wenschen eens voor zijne welstand waaren.

Vyfde tooneel.

CAEZAR, CLEOPATRA, ANTHONIUS, LEPIDUS, ACHOREUS, CHARMIONE, En eenige roomsche Zoldaaten.

CAEZAR.
HAar fierheid, en zjjn moed, neemd mijn gedachten in.
Ziet eens voor wien gy om genaade bid, vorstin.

CLEOPATRA.
Ga heen, mijn heer, ga heene, ik kan voor hen niet spreeken;
Ga, op die schelmen uw geschonde rechten wreeken.
't Is meer op my als u gemunt, men zoekt mijn dood.

Mijn magt brengt die verraârs in de allergrootste nood;
Om die te dempen, werd mijn steunsel aangegreepen;
Men zoekt, door uwe dood my naar de dood te sleepen.
In al de gramschap, die van zinnen my beroofd,
Gedenk ik echter, dat mijn broeder is haar hoofd.
Zult gy 't gedenken, heer, zal ik van u verwerven
Dat uw verstoord gemoed, daar 't andere doed sterven,
Zich zal gewaardigen te denken wie hy is?

CAEZAR.
O ja, 't zal eeuwig staan in mijn geheugenis,
Dat uw grootmoedig hert zijn misdaad wil vergeeven,
Ten inzicht van zijn bloed. Vaar wel, wil vroolijk leeven.
Achillas, en zijn vrind, moet bukken voor 't gevaar,
Waar mêe hen 't noodlot dreigt; om 't vloekgespan, en haar
Te jaagen op de vlucht, zal ik haar straf bereijen,
Hen beulen zenden, daar zy mijn gevolg verbeijen.
'k Zal hen geen vaandels, maar mijn bijlen laaten zien.

Cazar gaaf met de Romeinen binnen.

CLEOPATRA.
Ga, Achoreus, wil uw hand aan Caezar biên,
Keer, neffens hem, mijn dood, die reeds al is bezwooren
Als hy zijn vijand straft - zoo houd aan hem te vooren
't Geen hy my heeft beloofd; draag zorg, voor 's konings bloed,
Wanneer de heevigheid van Caezars deegen woed;
Spaar, om mijn druk, zijn bloed.

ACHOREUS.
'k Verzeeker u zijn leeven,
Zoo hem mijn zorg, en hand slechts bijstand mogen geeven.

Einde van 't vierde Bedrijf.

Vyfde bedryf.

Eerste tooneel.

KORNELIA, houdende een doodbus in haar handen. PHILIPPUS.

KORNELIA.
MYne oogen, kan ik u gelooven? heeft geen droom,
Aan my, die droevig zijnde, ook alle rampen schroom,
Een loogen voorgedicht? Philippus! keert gy weder?
Lei gy die waarde man op 't eerlijk lijkvuur neder?
De doodbus, die ik draag, ia daar zijne asch dan in?
O voorwerp al te teêr, en schriklijk voor mijn min!
Gy eeuwig onderhoud van haat, en medelijen!
Kleen overschot mijns mans, wild zijnen geest niet mijen,
Aanhoor zijn vrouw, verwacht geen naklagt of geween,
Ik zal mijn ongeluk gaan onder de oogen treên,
Met and're midd'len. 't Zijn onwaardige genuchten,
Met duizend woorden zijne elenden uit te zuchten.
Die by zich zelve klaagt, zoekt troost in zijne klagt.
'k Bezweer de Goden, by haar allergrootste magt,
Om meêr te zeggen; 'k zweer by u, die mêer vermoogen
Op my hebt, als 't ontzach van 't godlijk mededoogen,
't Welk quaalijk voor hem waakte. Elendig overschot,
Ik zweer by u, die na dien doodschen slag van 't lot
Mijn godheid zijt, by u, die my alleen 't genoegen
Van troost hier geeven kund; daar gy my toe komt voegen
Eene yver tot zijn wraak; het laffe Aegypte bragt

Aan Caezar, 't offer, daar mijn man om wierd geslagt.
Maar 'k zweer, ô Rome, nooit uwe wal te komen,
Voor dat ik van dien god, en paap, heb wraak genomen.
Doe my dit denken, en versterk my in mijn haat.
O asch! die my in hoop, en duizend zorgen laat,
En, om ook Caezar zijn verdiensten te doen voelen,
Zoo stort in yders hert, al 't geene in 't mijn komt woelen.
Gy, die hem eer beweeft op dien vervloekten strand;
Gy, wiens godvruchtigheid van liefdepligten brand,
Zeg my, wat goede geest heeft u toch aangedreeven,
Om deeze lijkpligt aan dien grooten held te geeven?

PHILIPPUS.
Geheel met bloed besmet, meêr dood dan mijnen heer,
En, na ik honderdmaal vervloekt had kroon, en eer,
Mevrouw, stierde ik mijn gang, en zuchten na die zijen
Des oevers, die den slag der golven moeste-lijên;
Ik liep heel lang vergeefs, tot dat ik eind'lijk van
Een rots, dicht by een plaat, den romp van uwen man
Ontdekte, daar de vloed, vergramt, scheen lust te vinden
In 't lichaam af en aan te zetten door de winden.
Ik wierp mv in de vloed, omhelsde,en stiet hem voort,
En zaamelde onderwijl war tot een houtmijt hoord;
De stukken van een kiel, hier op de strand gebleeven,
Heb ik hem zonder kunst, zoo ik best kon, gegeeven;
De vlam sloeg nauwlijks door, of 't godendom verziet
My van een man, die my godvruchtig bystand bied:
't Was Cordus, een romein van afkomst, die quam keeren
Van stad, en jaaren lang zich moest aan strand erneeren;
Als hy de romp maar zag, heeft hy terstond geloofd;
Dat dit Pompeus was, door 't missen van het hoofd;
Hy valt aan 't weenen, en laat dus zijn inborst hooren:
O gy! wie dat gy zijt, door 't godendom gekooren
Tot deeze waarde dienst, gy kend u zege niet;
Gy vreest voor straf, daar gy noch geen vergelding ziet.

Maar, Caezar zal, eerlang, dien held op 't felste wreeken,
Aan wiens vermoorde lijk uw yver is gebleeken;
Vertel vry yder een, dat gy hem hebt verzengt;
't Is raadzaam, dat gy aan zijn weduw de asch zelf brengt:
Zijn overwinnaar heest met achting haar ontfangen,
Zoo grootsch, als nimmer God zou, op zijn komst, erlangen.
Volvoer het, ik kom weêr. Hy ging voort van my af:
Maar keerde kortlijk, als hy my de lijkbus gaf,
Waarin zijn hand, en mijne in 't einde de asch beslooten,
Die van dien held, en 't vuur, noch over was geschooten.

CORNELIA.
Wat lof verdiend die man, door zijn godvruchtigheid!

PHILIPPUS.
'k Zag wond're warring in elks weezen, en beleid,
Toen ik hier binnen quam, veel volk vlood naar de haaven,
Daar onze koning zich op 't sterkste had begraaven;
De romers volgden hen, en Caezar liet hen zien,
Daar 't zand van bloed noch rookte, een recht, 't welk moest geschiên.
Men zag Photinus door een beulsche kling ontlijven:
Zoo draa als hy my zag, quam hem de nieuwsgier drijven,
Om my te kennen; toen greep hy uit deeze hand
De lijkasch van mijn heer, en zeide: ô waarde pand!
O overschot van een der grootste halve goden!
Wiens naam geen lofspraak, naar zijn waarde, werd gebooden.
Schoon ik ook zegepraal, Pompeus, zie de wraak,
Die uw verraaders volgt, en 't offer, 't geene ik maak.
Meêr zullen'er noch voor uw heilig altaar sneeven;
Cy, vlieg na 't hof, en wil, voor my, zijn vrouw dit geeven;
Stel haar bedroefdheid, door die zwakke hulp, te vreên;
Zeg haar, dat ik mijn arm zal tot haar wraak belteên.

Op deeze woorden is hy zuchtende gescheijen,
En liet een kus van eer de beenderbus geleijen,
Dien ik toen wederkreeg van deezen grooten man.

KORNELIA.
O zucht! ô eerbewijs! ô hoe gemakk'lijk kan
Elk 's vijands lot, die niet te vreezen is, beklaagen?
Philippus, dat men hem de wraak schijnt t'huis te draagten,
Wijl eige halsgevaar hem tot deeze yver noopt,
En, onder dit belang, alleen zijn heug'nis loopt,
En zijn gezach yersterkt, en de eer kan grooter maaken.
'k Beken, 'k zie Caezars hert, door eedle vlammen, blaaken:
Maar 'k zie Pompeus ook verwonnen door zijn hand,
Die medeminnaar van zijn grootsheid is van kant.
Zijn deugd zal aan de nijd veel twijfling kunnen geeven
Wat hy zou doen, indien Pompeus was in 't leeven;
Hoe groot zijn dienst ook is, 't gevaar, 't welk hem nu naakt,
Dien prijs verkleinende, zijn glants ook duister maakt;
De liefde speeld haar rol, de liefde doed hem vechten:
Als hy Pompeus wreekt, kan hy 't geschil beslechten,
't Geen zijn beminde treft, daar zijn belang zoo zeer
Verknocht is aan 't belang van mijn vermoorden heer,
Behoorde ik hem zijn dienst ook niet veel danks te weeten?
't En zy een moedig hert naar 't zijne altijd moet meeten
Dat van een ander; ja ik oordeel, en vertrouw,
Dat ik zelfs, daar hy strijd, hem in de waapens houw,
Terwijl ik in dien staat, waar toe hy is gedreeven,
Dezelve proeven van mijn deugd zou willen geeven,

Tweede tooneel.

CLEOPATRA, KORNELIA, PHILIPPUS, CHARMIONE.

CLEOPATRA.
IK kom hier niet om u te steuren in 't geklag,
't Geene uwe droefheid wel rechtmaatig uitten mag.
'k Wil de asch van uw gemaal, wiens lijk, de vloed ontdraagen,
Ustraks is toegebragt, met u, uit pligt, beklaagen.
Ik kom, om u, Mevrouw, te zweeren, dat mijn moed
Het godendom, 't welk u zijn strafheid voelen doed,
Om krachten heeft gesmeekt. Had ik mijn wensch gekreegen,
De meester van uw ziel was niet zoo schelms doorreegen.
Toch zoo uw droefheid, door het zien van deeze gift,
Een weinig plaats maakt voor een vergenoegde drift;
Indien de wraak uw druk oen weinig mogt verbreeken,
Zoude ik u zeggen, dat men reeds uw hoon ziet wreeken.
Photinus, die 't verraad... gy weet het moog'lijk al.

KORNELIA
Ik hoorde al iets, Princes, van dien verraaders val.

CLEOPATRA.
Zoo een verhaaste straf hoorde u zeer lief te weezen.

KORNELIA
Zoo 't zoet is, 't is voor u: 't werde ook van u gepreezen.

CLEOPATRA.
Elk een vind aangenam eene uitslag die hy hoopt.

KORNELIA
Onze inzicht en belang elkandre verre ontloopt.
Zoo Caezar by zijn lijk Achillas lijk wil voegen,
Zal hy u wel voldoen, maar my geenzints vernoegen;
Daar moet een and're gift ten offer zijn gebragt,
Eer ik Pompeus, en zijn ziel bevreedigt acht:

Dat laage bloed kan ook by 't ongeluk niet haalen,
Mijn smert laat zich door geen onwaarde smert betalen.
De wraak, die mijn gemoed ontsteekt, en overheerd,
Straft Ptolomeus, daar zy Caezars dood begeerd;
Schoon hy on waardig is tot heerschen, ja te leeven,
Weet ik, dat Caezar hem, zijns ondanks dit zal geeven.
Maar, schoon zijn liefde aan u, die dienst had toegezeid,
Zal eindlijk eenig God, met meêr rechtvaardigheid,
Dit keeren; ja, wil my den heemel maar verhooren,
Zoo zal den eenen noch des anders hert doorbooren.
Vergund de heemel ooit mijn ziel zoo veel geluk,
Zoo zal de blijdschap haar bewoonen voor de druk:
Maar zoo mijn hooge wensch te veel eischt, groote Goden!
En een uw straf genaakt, zoo wilt den koning dooden.

CLEOPATRA.
De hemel volgd altijd de wensch niet in zijn wraak.

KORNELIA.
De hemel schikt zomtijds ook de uitslag naar de zaak,
En stierd den schuldigen zijn welverdiende plaagen.

CLEOPATRA.
De hemel laat zoo wel zij a goedheid hem behaagen,
Als zijn rechtvaardigheid.

KORNELIA.
't Is zoo, maar dit begin,
Heeft meer rechtvaardigheid, als groote goedheid, in.

CLEOPATRA.
Hy laat zomtijds van 't recht, zich tot de zachtheid, leijen.

KORNELIA:
Onz beider haat, en liefde is licht, vorstin, te scheijen.
Ik spreek als weduw, gy als zuster; yders recht
Is, billik, aan 't geval des konings vast gehecht.
Wy zullen uit het bloed, 't geen reeds gestort is, merken,
Wiens wenschen 't godendom geliefd heeft uit te werken.
Zie, Achoreus daar.

Derde tooneel.

KORNELIA, CLEOPATRA, ACHOREUS, PHILIPPUS, CHARMIONE.

CLEOPATRA.
ACh! in zijne oogen staat
Geen teeken, als 't geen my een voorbeeld is van quaad.

ACHOREUS.
Zoo draa als Caezar had vernomen....

CLEOPATRA.
Ach! ik weet
Wat zorg en arbeid hy geduurig heeft besteet,
Om de onderaardsche weg, waar door het volk van buiten
Stond in te komen, door te graaven, en te sluiten,
Dat hy zijn volk de plaats aanstonds verzeek'ren deed,
Alwaar Photinus straks de smert der stoutheid leed;
Dat ook Achillas, door die smert, om 't hert beneepen,
De haaven, nu alreeds ontvolkt, had aangegreepen;
Dat hem den koning volgde, en de overige magt,
Al door Anthonius, te lande is aangebragt;
Dat Caezar, dus versterkt met nieuwe krijgsbanieren,
Achillas heeft gestraft, en deed de zegevieren,
Daar twijffel ik niet aan.

ACHOREUS.
O ja! mevrouw, men zag
Dat hem 't geluk verzelde, als 't lang voor deezen plag.

CLEOPATRA.
Zeg my alleen,of hy mijn broeder heeft behouwen,
Of hy zijn woord my hield?

ACHOREUS.
Dat moogt gy wel betrouwen.

CLEOPATRA.
Dit is alleen de zaak die ik maar weeten moet,
De Goden hebben hem, gelijk gy ziet, behoed.

KORNELIA.
Het loon der misdaad zal misschien hier na noch koomen.

CLEOPATRA.
Gy wilde dat aanstonds, nu heeft hy 't niet te schroomen.

ACHOREUS.
Ach! had den hemel toch uw wensch wat meêr verhoord.

CLEOPATRA.
Wat zegt gy? beeter! 'k schrik op 't melden van dat woord.
Verhaal onz toch, 't geene ik noch naauwlijks kan verzinnen

ACHOREUS.
Geen zorg, geen last, kon hier het minste voordeel winnen;
Hy koos te sterven, schoon dit Caezar weeren wouw;
Hy is gestorven, maar met teekenen, mevrouw,
Die vorsten waardig zijn als zy haar leeven laaten;
Herroepende zijn deugd, verweerde hy zijn staaten;
't Staat Rome op zeer veel bloeds, dat hy ter neder leid;
Hy heeft Anthonius, met zoo veel dapperheid,
Bevochten, dat hy reeds veel voordeels had gekreegen:
Maar, 't noodlot zwichte, op 't zien van Caezars dapp'ren deegen.
Achillas volgt terstond. Photinus krijgt een dood,
Te schoon voor een verraâr, hy helpt zijn vorst in nood,
En sterft gewaapend: maar al 't roepen mogt niet baaten,
Van Caezar, die den vorst in 't leeven wilde laaten,
Die, zonder hoop van gunst, verschrikt door deeze stem,
Zijne ongerusten geest deed vreezen, dat men hem
Een laag leid, en zijn hoofd tot schande, wil verschoonen;
Hy valt de rijen aan, doorboordze, en kan hen toonen,
Wat deugd kan werken, die met wanhooop is verzeld;

Zijn hert, 't welk 't onrecht, zich door die verbeelding queld,
Zoekt overal de dood, die hem niet aan durft reppen.
Na 't missen van zijn volk, en na wat aâm te scheppen,
Zag hy eten boot, bijna bezet, daar 't volk in sprong,
Hy werpt zich meê daar in: maar, 't volk, dat om hem drong,
Viel met zoo grooten tal in 't vaartuig, dat de baaren
Die met zijn laading, naar den afgrond deeden vaaren.
Dus geeft zijn dood aan hem zijn vollen luister weêr,
Aan u AEgypte, en aan Vorst Caezar zege, en eer
Hy doed u overal voor koningin verklaaren,
En, schoon de romers vry van 't bloed des konings waren,
Wiens neêrlaag gy betreurd, zoo laat hy echter niet
Zijne ongenuchten na, hy zucht, als vol verdriet.
Maar, zie hem zelfs, die u zal meerder blijken toonen
Van smert, om dat het lot den vorst niet wouw verschoonen.

Vierde tooneel.

CAEZAR, KORNELIA, CLEOPATRA, ANTHONIUS, ACHOREUS, CHARMIONE, PHILIPPUS.

CORNELIA.
DAt Caezar 't woord my houw, 't geen hy my daatlijk gaf,
Achillas, heeft nu als Photinus, zelfs zijn straf,
Uw teeder hert, is aan hun koning nu gebleeken,
Ik kan Pompeus hier toch verder niet meêr wreeken.
Ik zou hier niet meêr zien, dan dat rampzaalig strand,
'T geen my een voorbeeld geeft van haar bedreeve schand,
Uw nieuwe zege feest, 't geschreeuw, en 't zaamen dringen,
Van 't volk, om 's konings lot, zoo vol veranderingen,

En 't geen my meest alhier het blijven komt verbiên,
Is, dat ik hier, in u, mijn meester aan moet zien,
Laat ik my zelve ontslaan, van deeze onwaardigheden,
Laat ik in vrijigheid, mijn haat aan u besteeden.
Mijn yver dwingt my noch, een beede u voor te slaan,
Aanschouw dien doodbus, hier gebreekt het hoofd noch aan;
Onthouw die gift my niet, mijne eer zou zelfs niet kunnen
Gedoogen, dat ik u, aan my liet meêr vergunnen.

CAEZAR.
'T is billijk, en mijn hert heeft u al toegelegd,
Dat overschot, het welk gy eischt, met zoo veel recht.
Maar 't is ook billijk dat wy, na zoo veel verzuchten,
Zijn geest, die noch al waart, alle onrust doen ontvluchten.
En dat een hout mijt, door onz beiderhand geboet
Hem wreekt, en voor de schand, van andere voldoed.
Dat zich zijn schim vernoege, in 't hooren onzer klagten,
En dat een doodbus, die men hem mag waardig achten,
Na 't blussen van de vlam, als de uitvaard is gevierd,
Met pracht, en glans, zijne asch tot uw genoegen sierd,
Hy zal zich door die hand, die hem eerst dorst bevechten,
Altaaren voor zijn deugd, na 't sterven, op zien rechten,
Slachtoffers, wierookgeur, en beede, en wat men meêr
Kan geeven, komt hem toe, als wel behoorlijke eer,
En morgen zal hy al de plechtigheên ontfangen;
Ik bidde u, laat my toch dit groot geluk erlangen.
Doe aan uw ongeduld, dit weinige geweld,
En wees dan vry, 't vertrek werd dan aan u gesteld,
Breng dan die waarde schat te Rome, laat haar denken.....

CORNELIA.
Neen, Caezar, 'k zal die schat aan Rome niet eer schenken,
Voor dat uw neederlaag, en uitvaard, aan zijn bloed,

En heilige asch, de muur des stads ontsluiten doed.
En schoon zy hem zoo zeer, als ik hem doe, beminnen,
Hy komt daar niet, voor dat zy hem u zien verwinnen,
Ik brengze in Africa, daar zal mijn hoop, de magt
Mijns vaders, van zijn zoons, en Cato, t' zaam gebragt
Van braaver koning, noch veel onderstand zien krijgen,
Het recht genieten, en 't geval, in 't eind, doen zwijgen,
Daar zal u 't overschot van 't Pharzaliaansche veld,
Te water, en te land, doen voelen zijn geweld;
Daar zal ik tot uw val, met haast, de weg gaan baanen,
En 't leger hitzen, door dien bus, en mijne traanen;
Mijn hand zal hen mijn wet doen volgen, in hun vaan,
Doodbussen in de plaats van adelaaren, slaan.
Ik zal dit voorwerp, vol van droefheid, hen beschaffen,
Om hem te wreeken, en grootmoedig, u te straffen.
Gy geeft hem eer, 't is waar, maar gy krijgt van deeze eer
De wederglans op al uw voor' ge daaden weêr.
Gy eischt my tot geruige, en 'k wil gehoorzaam weezen;
Maar, denk niet, dat mijn hert u min haat, als voor deezen.
't Verlies is veel te groot, daar 's geen herstellen aan.
De drift van mijne haat zal niet licht overgaan:
Ik wil mijn haat zoo lang doen duuren als mijn daagen.
Mijn leeven, en mijn dood hangt aan haar welbehaagen:
'k Beken nochtans, gelijk een waare romeinin,
Dat ik u niet meêr haat, als ik uw deugd bemin.
Het eene, en 't ander is zeer kragtig, en rechtvaardig;
Het toond uw deugd, en is mijn pligten niet onwaardig;
Het eene is vol belangs, en 't ander vol van moed;
De dwang mijn geest het eene, en 't ander volgen doed.
Gy ziet dat uwe deugd, vergeefs van trouw verlaaten,
My dwingt te prijzen 't geene ik ook behoor te haaten.
Nu oordeel van de haat, waar toe mijn pligt my drijft;
Kornelia werd van Pompeus weeuw gestijft.

Ik ga, maar twijffel niet, of 'k zal van hier vertrekken,
Om tegens u de goôn, en menschen op te wekken,
Die goden, die u vleide, en, in den laatsten strijd,
Mijn man zoo qualijk diende, en my, met valsche vlijt
Bedroogen; die mijn man ook hebben zien doorsteeken,
Daar hy haar bliksem zag, die zullen hem noch wreeken,
Wanneer de wroeging hen de schuld bekennen doed.
Mijne yver, die veel meer, door haare weig'ring, woed,
Gedenkende aan mijn man, heeft de armen van de goden,
Om u de zeege weêr te ontrukken, niet van nooden.
En, als ik my, in al mijn magt, bedroogen vind,
Zal dit Cleopatra volvoeren. 'k weet gy mind;
Ik ken uw liefde, en weet hoe u haar kracht kan leijen,
En dat u is bewust, hoe 't huuwlijk is te scheijen;
Dat u de min verblind; ja, Rome heeft geen wet
Die gy niet schenden durft, en u de trouw belet.
Weet dat de jonglingschap van Rome licht zal denken,
Dat, om de bedgenoot eens koningins te krenken,
Hen alles vry staat; dat uw vrinden, nu versmaad,
Zich wreeken sullen, op uw bloed, om deeze daad.
'k Belet uw val, als ik uw lusten wil weêrstreeven.
Vaar wel, en morgen moet gy my 't beloofde geeven

Vyfde tooneel.

CAEZAR, CLEOPATRA, ANTHONIUS, ACHOREUS, CHARMIONE.

CLEOPATRA.
EEr ik u in 't gevaar van al dit lijden laat,
Mijn Heer, beneem in my al de oorzaak van dit quaad;
Slacht my voor u behoud: mijn staat baard my verdrieten;
En, wijl ik Caezar tot mijn man niet mag genieten,

Wil ik niet leeven, die de dood in 't aanzicht viel,
Om uwe welstand, als om uw doorluchte ziel.

CAEZAR.
Deeze yd'le voorslag heeft den hemel noch gegeeven
Aan grootsche zielen, die in onvermoogen leeven:
Zy hebben weinig kracht, en zorgen dies te meêr,
Vermogten zy wat veel, zy wenschten minder weêr.
De hemel zal 't gevolg van deeze vloek beletten,
En mijn geluk voortaan volkomen voort gaan zetten.
Als maar uw liefde, uw smert, en druk te stelpen poogd,
En gy, ter mijner gunst, uwschoope wangen droogd,
En dat uw goedheid, diep geraakt door mijn gebeeden,
Een trouwe minnaar laat die waarde plaats bekleeden,
Die uwen boozen broêr, onwaardelijk bezat;
Gy zult wel hooren welk een ongeneuchte ik had,
Toen ik de wanhoop zach, die hy heeft willen voeden,
En met wat kracht ik hem voor't schrikken wou behoeden;
Hy heeft mijn goedheid tot op 't laatste toe mistrouwd,
En liep in zijn bederf, daar hem de vrees weêrhoud.
Een schand voor Caezar, dat hy met zoo veele benden,
Met zoo veel zorg, om geen gehoor zaamheid te schenden,
In dit geval nochtans u zijn gehoorzaamheid
Niet toonen kon, in 't eerst, 't geen hem is opgeleid.
Wijd dat den hemel, die in weêr wil van ons poogen,
Door hooger last, de straf des misdaads wouw gedoogen.
Haar strafheid tegen hem geeft u een zachter lot,
Terwijl AEgypte nu zal vieren uw gebod.

CLEOPATRA.
Ik weet dat ik hier door een nieuwe kroon zal draagen,
En niemand als de Goôn; en hem, dit heb te klaagen.
Terwijl de schikking van de Goden dan gehengt,
Dat strafheid, en geluk, te zaamen werd gemengd,
Zoo stoor u niet, indien gy my al stil ziet weenen,

Om uw geluk, 't welk my veel zegen wil verleenen.
Zoo ik zijn dood, gevolgd op zijn verraad, aanschouw:
En my, en aan natuur, en aan de reden houw;
Ik sla mijne oogen niet op mijne aanstaande staaten,
Of 't bloed verwijd my, dat mijn hert hem heeft verlaaten;
Die, zijnde, als ik, geteeld uit een beroemde stam,
Door 't hooren van quaa raad een deerlijk einde nam;
'k Voel in mijn ziel een stil, en zwijgend tegenstreeven,
En kan my, zonder leet, niet op den troon begeeven.

Zesde tooneel.

LEPIDIUS, CAEZAR, CLEOPATRA, ANTHONIUS, CHARMIONE.

LEPIDUS.
HEt hof is door veel volks, mijn heer, alom vervuld,
't Roept om zijn koningin te zien, vol ongeduld,
Valt het de goden aan met schelden, en met klaagen,
Dat die dit kost'lijk pand zoo lang verbergen zaagen.

CAEZAR.
Princes, laat onz aan haar niet weig'ren, dat zy zien
't Geen zy begeeren, en hoe gy haar zult gebiên.
De hemel, die mijn wensch vaak gunstig was, wil geeven,
Dat door dit bly geroep uw droefheid werd verdreeven,
Aan uw gedachten niet als 't voorbeeld over laat
Van al 't genoegen, 't welk mijn hert met wonden slaat.
Uw hof, en mijn gevolg, is bezig in 't bezorgen
Van al de pracht, die onz zal streelen met de morgen,
Daar de een, en de ander zich tot zijnen dienst vervoegd,
U kroond, en ook de ziel des dooden helds yernoegd.
Voor u een troon, voor hem een altaar op zal bouwen,
En zweerd uw beider naam in eeuwige eer te houwen.

EINDE.

Naspel, Op de dood van Pompeus.

Naspel.
Vertooners.

Alle die in 't treurspel gespeeld hebben, zoo sprekende als zwijgende.

Zingende.

ROME.
AEGYPTE.
WYSHEID.
STAATKUNDE.

Danzende.

ROMEINEN.
AEGYPTENAAREN.

Beschrijving van de vertooning.

HEt tooneel verbeeld een landschap, met roemsche tenten in 't verschiet; door de middenste der zelve vertoond zich een zee met scheepen, voor haare anders leggende.

Aan de rechter zijde van't tooneel zit Caezar op een triumphwagen, houdende een AEgyptische vaan, geleid[...] van Mars: Achter op de wagen staat de Faam. Voor hem leggen geknield dry Egyptenaars. Op de zijden staan Antonius, en Lepidus, Kornelia, en Philippus geboeid. Nader na voren, dry halsnaakte slaaven. Voor, en by deeze, leggen de lijken van Ptolomeus, Photinus, Achillas, en Septimius. By deeze knield een slaaf met het hoofd van Pompeus op een speer. Achter aan de zij van 't tooneel staat Rome. Aan de linker zij zit Cleopatra, op een staatcyplaats, houdende een roomsche vaan, voor haar flaat Venus, voor deeze drie Romeinen, achter op, Cupido, op zij Achoreus, en Charmione, een weinig van daar, leggen eenge Cupidoos, speelende met bijlen, en bundelen

ROME.
ZIe Caezar, vol van oorlogsdeugd,
Die in Pharzaliën, mee vreugd,
Zijn standaard rechte, na zijn degen
De zeege had in 't veld verkregen:
Maar, die van vorstelijker aard,
Wanneer men aan hem komt vertellen,
Hoe 't laffe AEgypte 't hoofd dorst vellen
Van held Pompeus, zelf beweend,
De busch met de asch, en 't dood gebeent,
Van die hy gaaren had gespaard.

Danz. van Romeinen.

ROME.
Wy Romeinen triumpheeren,
Nu de Nijlstroom doods bevreest,
Caezars kling ziet overheeren,
Al die vijand is geweest.
Sprei, ô arend, uwe vleug'len
Over al wat grootsch verschijnt,
Laat uw bek, noch klaauwen teug'len;
Yder schrikt, en vlucht, en quijnd
Voor uw magt, in top gev oogen,
Die 't geluk zelf paalen steld,
Eer, AEgypte, dit vermoogen;
Eer, ô aarde! deezen held.

AEGYPTE.
Schrikt de Nijl voor Caezars oogen,
Blijft zy aan zijn kling verpligt?
Rome schrikt weêr voor 't vermoogen
Van Cleopatraas gezicht.
Leid Gradivus zijne wagen!
Blaast de faam zijn daaden uit!
Venus leid met welbehaagen
De oorlogsvaanen van zijn bruid!

Zie uw standaard in baar handen,
Wijl zy de onze aan hem vereerd;
Doed hy stad, en vlooren branden,
Minnebrand heeft hem verbeert:
Hy brengt baar zijn krijgslaurieren,
Daar hy over lijken stapt,
Om haar godlijkheid te vieren,
Nu elk in de handen klapt.
Romers, en AEgyptenaaren,
Mengen beide een vreugdgeschal,
Elk is blijde O! land, ô! baaren,
Nimmer zaagt gy dit geval.

ROME.
Reken nu, ô! laater tijen,
Van mijn veldheers groote slag,
Of de roem der monarchijen
Uw verdeelde jaar, en dag;
Laat de zon zijn eernaam blijken
Van daar hy de morgen groet,
Tot daar hy, in noorder rijken,
Zich verkoeld in Thetis vloed,

AEGYPTE.
Waar men zeege, of winst durft noemen,
Zal men u, Cleopatra,
Voor de sterkste moogen roemen:
Hy, wien elk smeekt om genaâ,
Buigt zijn zwaard, en bundelbijlen
Voor de Mingod, die o kroond;
Hy, gewond door deeze pijlen,
Zich als uwen slaaf vertoond.

Danz van AEgyptenaaren.

Heeft de liefde dan zoo veel vermoogen,
Datze zoo rustige helden boeid?
Zoo is 't eidel op krachten te boogen;
Hier zwicht de krijgsdeugd voor dertele oogen.

Ach! heeft de liefde dan zoo veel vermoogen?
Lacht nu, ô rijken, vlooten, en muuren,
Vrankrijk, en Spanje, en wie noch al meer,
Caezars inval zoo hart moest bezuuren;
Lacht nu, bevreesde, en bange gebuuren;
Lacht vry, ô rijken, vlooten, en muuren.

STAATKUNDE.
Wat of den uitslag weezen zal.
Van 't wonderlijke krijgsgeval?
Zal nu AEgypte dienstbaar weezen?
Of Rome voor AEgypte vreezen?
Zie hier de min, en daar het zwaard,
Om hof, en rijken te vernielen.
O! dolle drift, u beide onwaard;
O! hooggeboore, en brave zielen.

WYSHEID.
Ik, die de twist Vaak heb beslist,
Ik kom, met zeegen,
Tot uwe welstand neêr;
Laat min, noch degen,
Het zwaarste weegen:
Maar kies, na rede, De blije vrede,
Zoo bloeije uw welstand weêr.

STAATKUNDE.
O! Tijberstroom, ô! vlugge Nijl,
Bruisch voort gelijk een snelle pijl;
Vermeng al uw beroemde baaren;
Laat d'Arend met de Phoenix paaren,
Zoo rijze, na zoo veel gevaar,
Een Phoenix, of een adelaar,
Uyt de asch, waar in deez twee verteeren,
Die al de waereld zal regeeren.

Danz van 6 AEgyptenaaren.

EINDE.